

Lagrådsremiss

Jämställdhetsbonus – familjepolitisk reform

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 14 februari 2008

Maria Larsson

Kjell Rempler
(Socialdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

Lagrådsremissen innehåller förslag om jämställdhetsbonus. Förslaget innebär att den förälder som varit hemma längst med föräldrapenning får en skattekreditering om han eller hon arbetar när den andra föräldern tar ut föräldrapenning. Reformen underlättar även för föräldrar av samma kön att fördela föräldraledigheten jämlikt. Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2008.

Innehållsförteckning

1	Beslut.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om jämställdhetsbonus.....	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2008:000) om ändring i sekretesslagen (1980:100).....	8
2.3	Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483).....	10
3	Ärendet och dess beredning.....	11
4	Bakgrund.....	11
5	Förutsättningar för jämställdhetsbonus.....	14
6	Den omfattade personkretsen.....	20
7	Handläggning.....	21
8	Hur och när jämställdhetsbonus tillgodoförs.....	23
9	Överklagande m.m.....	25
10	EG-rättsliga frågor.....	27
11	Sekretess för personliga förhållanden.....	28
12	Ikraftträdande.....	29
13	Konsekvenser av förslaget.....	29
14	Författningskommentar.....	32
14.1	Förslaget till lag om jämställdhetsbonus.....	32
14.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:000) om ändring i sekretesslagen (1980:100).....	37
14.3	Förslaget till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483).....	38
	Bilaga 1 Beräkningsexempel.....	39
	Bilaga 2 Lagförslag i departementspromemorian Jämställdhetsbonus – Familjepolitisk reform (Ds 2007:50).....	43
	Bilaga 3 Förteckning över remissinstanser som har yttrat sig över departementspromemorian Jämställdhetsbonus – Familjepolitisk reform.....	51

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om jämställdhetsbonus,
2. lag om ändring i lagen (2008:000) om ändring i sekretesslagen (1980:100),
3. lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483).

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om jämställdhetsbonus

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om stimulansåtgärder för att öka jämställdheten när det gäller föräldraledighet och på arbetsmarknaden (jämställdhetsbonus).

2 § Försäkringskassan handlägger ärenden enligt denna lag.

3 § Rätt till jämställdhetsbonus har enligt bestämmelserna i denna lag föräldrar som har gemensam vårdnad om ett barn.

Med föräldrar som har gemensam vårdnad likställs personer som avses i 4 kap. 2 § första stycket a och b lagen (1962:381) om allmän försäkring.

4 § Vid tillämpning av denna lag beaktas endast sådan föräldrapenning som enligt 4 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring har lämnats med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning eller med belopp enligt grundnivån.

Berättigad till jämställdhetsbonus

5 § Jämställdhetsbonus lämnas till den av ett barns föräldrar (den berättigade föräldern) som vid det årsskifte vid vilket bonusen beräknas sammantaget för detta barn har varit föräldraledig med föräldrapenning under flest antal dagar. Vid flerbarnsfödelse lämnas bonus gemensamt för barn som avses i 4 kap. 3 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring. Bonusen lämnas för kalenderår men beräknas för månad enligt 6–10 §§.

Har föräldrarna varit föräldralediga med föräldrapenning under lika många dagar, lämnas jämställdhetsbonus till den yngre av föräldrarna.

Beräkning av jämställdhetsbonus

Grundläggande bestämmelser

6 § Jämställdhetsbonus lämnas med högst 100 kronor per dag (bonusnivån) för de dagar för vilka det har lämnats föräldrapenning till den förälder som har varit föräldraledig med föräldrapenning under lägst antal dagar (bonusdagar).

Vid beräkningen av antalet bonusdagar ska de första 60 dagarna inte räknas med.

Beräkning av antalet bonusdagar

7 § Vid beräkning av jämställdhetsbonus för ett kalenderår ska från det sammanlagda antalet bonusdagar avräknas det antal bonusdagar som det för tidigare kalenderår har lämnats jämställdhetsbonus för. Därvid ska också avräknas det antal bonusdagar för vilka det i fall som avses i 11 § andra stycket skulle ha lämnats jämställdhetsbonus. Det antal dagar som avräknas ska anses ha infallit i början av den tidsperiod under vilken bonusdagarna har infallit. Vad som därefter återstår utgör de bonusdagar som ska läggas till grund för beräkning av jämställdhetsbonus för det aktuella kalenderåret. Dessa ska vid tillämpning av 8 § hänföras till de månader under vilka de har infallit.

Om antalet dagar med föräldrapenning fördelar sig lika på föräldrarna, tillämpas vad som föreskrivs om bonusdagar i 6 § på de dagar för vilka det har lämnats föräldrapenning till den äldre av föräldrarna.

Beräkning av bonusnivån

8 § Bonusnivån beräknas för varje månad med ledning av den berättigade förälderns månatliga inkomster för de månader som det har infallit bonusdagar. Detta gäller endast sådana inkomster som till sin karaktär utgör arbetsinkomst enligt 65 kap. 9 a § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229). Vid denna beräkning ska arbetsinkomsten för varje månad under vilken det föreligger bonusdagar som berättigar till jämställdhetsbonus för det aktuella kalenderåret räknas om till en dagsinkomst genom att den delas med det antal dagar för vilka föräldern inte har tagit ut föräldrapenning. Bonusnivån uppgår därefter för varje månad till hälften av dagsinkomsten, dock högst 100 kronor per bonusdag.

Om den berättigade föräldern har studiemedel för tid under vilken det har infallit bonusdagar ska studiemedlen likställas med arbetsinkomst när bonusnivån bestäms. Studiemedlen ska beräknas per månad, innan beräkning görs enligt första stycket.

Beräkning av jämställdhetsbonusens årsbelopp

9 § Jämställdhetsbonusen för ett kalenderår beräknas på så sätt att antalet bonusdagar enligt 7 § för respektive månad multipliceras med bonusnivån enligt 8 § för samma månad. Den jämställdhetsbonus som ska lämnas för kalenderåret uppgår därefter till summan av dessa månadsbelopp. Detta belopp ska avrundas till närmaste hundratal kronor, varvid 50 kronor avrundas uppåt.

Beräkning av antalet dagar

10 § Vid beräkning av antalet dagar ska dagar för vilka föräldrapenning har lämnats med kvotdel enligt 4 kap. 7 § lagen (1962:381) om allmän försäkring räknas om så att de för respektive månad motsvarar antal dagar med hel föräldrapenning, varvid dag med halv föräldrapenning avrundas uppåt.

Vid beräkning av dagar för vilka det har lämnats föräldrapenning beaktas endast dagar som har infallit under de kalenderår som har passerat

innan ansökan senast skulle ha gjorts och för vilka det har betalats ut föräldrapenning senast den 31 januari året efter det år ansökan avser.

Ansökan, m.m.

11 § Den som vill ha jämställdhetsbonus ska skriftligen ansöka om detta hos Försäkringskassan. Ansökan, som ska vara egenhändigt undertecknad, ska ha kommit in till Försäkringskassan senast den 1 mars året efter det år ansökan avser.

Har ansökan enligt första stycket inte gjorts för ett tidigare kalenderår, ska vid beräkning enligt 7 § första stycket avdrag göras även för de bonusdagar som tidigare skulle ha lagts till grund för jämställdhetsbonus, om ansökan hade gjorts.

Ansökan får göras även med tillämpning av bestämmelserna i lagen (2004:115) om självbetjäningstjänster via Internet inom socialförsäkringens administration.

12 § Den som ansöker om jämställdhetsbonus ska med lönebesked eller annan skriftlig dokumentation styrka sina månatliga arbetsinkomster, om han eller hon har inkomst av anställning. En sökande som har inkomst av annat förvärvsarbete än anställning ska lämna skriftlig uppgift om sina månatliga arbetsinkomster. Därvid får den månatliga inkomsten beräknas till en tolfedel av årsinkomsten.

Inkomstuppgifterna enligt första stycket ska avse de månader som det har infallit bonusdagar.

Den som ansöker om jämställdhetsbonus och som har studiemedel för de månader som det har infallit bonusdagar ska styrka förekomsten av sådana medel.

Hur jämställdhetsbonus tillgodoförs

13 § Jämställdhetsbonus som Försäkringskassan har beslutat vid den årliga beräkningen enligt 9 § ska tillgodoföras den berättigade föräldern genom att krediteras som preliminär skatt på sådant skattekonto som avses i 3 kap. 5 § första stycket skattebetalningslagen (1997:483) och avräknas mot den slutliga skatten enligt 11 kap. 14 § andra stycket 1 g samma lag.

Försäkringskassan ska för det kalenderår för vilket jämställdhetsbonus har beslutats vid den årliga beräkningen enligt 9 § lämna uppgifter om bonusens årsbelopp och de personuppgifter som behövs för tillgodoförandet till Skatteverket senast den 1 maj samma år.

14 § Jämställdhetsbonus som har fastställts genom Försäkringskassans omprövningsbeslut eller av allmän förvaltningsdomstol ska tillgodoföras genom att Skatteverket krediterar motsvarande belopp, till den del det inte ingår i beslut som avses i 13 § första stycket, på sådant skattekonto som avses i 3 kap. 5 § första stycket skattebetalningslagen (1997:483). Försäkringskassan ska lämna Skatteverket de uppgifter som behövs för krediteringen. Sådan kreditering ska göras den 12, i januari den 17, i månaden efter den månad under vilken beslutet fattades. För belopp som har krediterats enligt denna paragraf tillämpas bestämmelserna i 18 kap.

2 § första stycket första meningen och andra stycket skattebetalningslagen.

Övriga bestämmelser

15 § Försäkringskassan ska besluta om återbetalning av jämställdhetsbonus om den som har tillgodoförts sådan bonus genom att lämna oriktiga uppgifter eller genom att underlåta att fullgöra en uppgiftsskyldighet har orsakat att bonus har tillgodoförts felaktigt eller med för högt belopp. Detsamma gäller om jämställdhetsbonus i annat fall har tillgodoförts felaktigt eller med ett för högt belopp och den som tillgodoförts bonusen har insett eller skäligen borde ha insett detta. Om det finns särskilda skäl får Försäkringskassan helt eller delvis efterge krav på återbetalning.

Vad som föreskrivs om ränta i 20 kap. 4 b–4 d §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring ska tillämpas på motsvarande sätt när det gäller beslut om återbetalning enligt denna paragraf.

16 § För jämställdhetsbonus gäller följande bestämmelser i lagen (1962:381) om allmän försäkring

- 20 kap. 9 § om uppgiftsskyldighet,
- 20 kap. 10 och 10 a §§ om omprövning och ändring, och
- 20 kap. 11–13 §§ om överklagande.

17 § Försäkringskassans beslut enligt denna lag får fattas genom automatiserad behandling av Försäkringskassan när skälen för beslutet får utelämnas enligt 20 § första stycket 1 förvaltningslagen (1986:223).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008 och tillämpas på föräldrapening som lämnas för barn som är födda efter den 30 juni 2008.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:000) om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 7 § sekretesslagen (1980:100)¹ i stället för dess lydelse enligt lagen (2008:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2007/08:49

Föreslagen lydelse

7 kap. 7 §

Sekretess gäller hos Försäkringskassan, Premiepensionsmyndigheten och domstol i ärende enligt lagstiftningen om allmän försäkring, allmän pension, arbets-skadeförsäkring, handikappersättning och vårdbidrag eller statligt tandvårdsstöd eller om annan jämförbar ekonomisk förmån för enskild, eller om läkarvårdsersättning, ersättning för sjukgymnastik eller särskild sjukförsäkringsavgift, för uppgift om någons hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör eller någon honom eller henne närstående lider men om uppgiften röjs. Samma sekretess gäller hos annan myndighet på vilken det ankommer att handlägga ärende enligt lagstiftning som nu har nämnts. I fråga om myndighet som anges i 8 § gäller dock bestämmelserna där.

Sekretess gäller hos Försäkringskassan, Premiepensionsmyndigheten och domstol i ärende enligt lagstiftningen om allmän försäkring, allmän pension, arbets-skadeförsäkring, handikappersättning och vårdbidrag eller statligt tandvårdsstöd eller om annan jämförbar ekonomisk förmån för enskild, eller om läkarvårdsersättning, ersättning för sjukgymnastik eller särskild sjukförsäkringsavgift, *eller i ärenden enligt lagen (2008:000) om jämställdhetsbonus*, för uppgift om någons hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör eller någon honom eller henne närstående lider men om uppgiften röjs. Samma sekretess gäller hos annan myndighet på vilken det ankommer att handlägga ärende enligt lagstiftning som nu har nämnts. I fråga om myndighet som anges i 8 § gäller dock bestämmelserna där.

Sekretess enligt första stycket gäller också i förhållande till en vård- eller behandlingsbehövande själv i fråga om uppgift om hans hälsotillstånd, om det med hänsyn till ändamålet med vården eller behandlingen är av synnerlig vikt att uppgiften inte lämnas till honom.

Sekretess gäller hos myndighet som avses i första stycket för anmälan eller annan utsaga av enskild om någons hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att fara uppkommer för att den som har gjort anmälan eller avgivit utsagan eller någon honom närstående utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Utän hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i lagstiftningen om allmän försäkring, allmän pension,

¹ Lagen omtryckt 1992:1474.

handikappersättning och vårdbidrag, sjuklön, statligt tandvårdsstöd eller särskild sjukförsäkringsavgift.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år eller, i fall som avses i tredje stycket, i högst femtio år.

2.3 Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 14 § skattebetalningslagen (1997:483) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap. 14 §¹

Sedan den slutliga skatten har bestämts *skall* Skatteverket göra en avstämning av skattekontot.

Sedan den slutliga skatten har bestämts *ska* Skatteverket göra en avstämning av skattekontot.

Innan avstämning görs skall Skatteverket

1. från den slutliga skatten göra avdrag för

a) debiterad F-skatt och särskild A-skatt,

b) avdragen A-skatt,

c) A-skatt som *skall* betalas på grund av beslut enligt 12 kap. 1 § andra stycket,

c) A-skatt som *ska* betalas på grund av beslut enligt 12 kap. 1 § andra stycket,

d) skatt som överförs från stat med vilken Sverige har ingått överenskommelse om uppbörd och överföring av skatt,

e) skatt som betalats enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller enligt lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. för den tid under beskattningsåret då den skattskyldige varit obegränsat skattskyldig i Sverige,

f) skatt som avser sådana återbetalningar som skall göras enligt rådets direktiv 2003/48/EG av den 3 juni 2003 om beskattning av inkomster från sparande i form av räntebetalningar,

g) *beslutad jämställdhetsbonus enligt 13 § första stycket lagen (2008:000) om jämställdhetsbonus,*

2. till den slutliga skatten lägga

a) skatt som betalats tillbaka enligt 18 kap. 3 § första stycket,

b) skatt som överförs till en annan stat enligt 18 kap. 5 § första stycket, och

c) skattetillägg och förseningsavgift enligt taxeringslagen (1990:324).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

¹ Senaste lydelse 2005:345.

3 Ärendet och dess beredning

I budgetpropositionen för 2007 aviserade regeringen en familjepolitisk reform. Regeringen vill förbättra förutsättningarna för både män och kvinnor att ta ett aktivt och jämlikt ansvar för föräldraskapet, utan att för den skull frånta familjerna sitt självbestämmande. Regeringens politik ska också lägga grunden för att minska skillnaderna mellan mäns och kvinnors förutsättningar i arbetslivet.

En arbetsgrupp inom Socialdepartementet har utarbetat en promemoria, Jämställdhetsbonus – familjepolitisk reform (Ds 2007:50). Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*.

Promemorian har remissbehandlats. I *bilaga 3* finns en förteckning över remissinstanser som yttrat sig över promemorian. En sammanställning över remissyttrandena finns tillgänglig i Socialdepartementet (S2007/10527/SF).

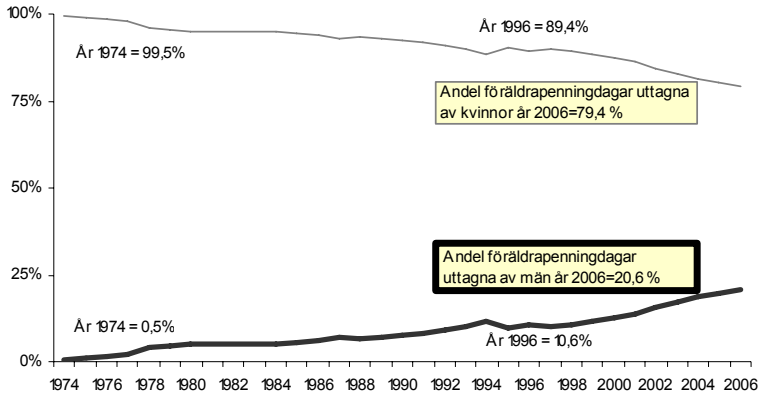
4 Bakgrund

Kvinnors lägre deltagande i arbetslivet under åren med små barn försämrar deras möjligheter till karriär och utveckling på arbetsmarknaden. En ökad jämställdhet är önskvärd för att bidra till tryggare familjeförhållanden och till stabilare uppväxtförhållanden för barnen.

Ett flertal olika reformer har genomförts i syfte att verka för jämställdhet mellan kvinnor och män. Inom föräldrapenningen har det införts reserverade dagar för föräldrarna. Vidare har inkomsttaket för föräldrapenningen höjts från 7,5 till 10 prisbasbelopp. Dessutom ger nuvarande skattesystem incitament för bägge föräldrarna att arbeta. En familj går miste om helt s.k. jobbskatteavdrag om den ena föräldern är hemma ett helt kalenderår med föräldrapenning eftersom den inte ger rätt till jobbskatteavdrag. Om däremot bägge arbetar viss tid under ett kalenderår kan bägge få denna skattereduktion.

Föräldrapenning används till största delen av kvinnor. Männens uttag har visserligen ökat successivt sedan föräldrapenning infördes 1974 men andelen föräldrar som delade föräldrapenninguttaget enligt proportionen 40–60 var fortfarande endast 7 procent 2006 (föräldrar till barn födda 2003 som delat jämställt på dagarna under barnets första 3 år). År 1974 tog männen ut 0,5 procent av föräldrapenningdagarna jämfört med 20,6 procent år 2006. I diagram 1 kan man se att förändringstakten har varit som störst under 2000-talet.

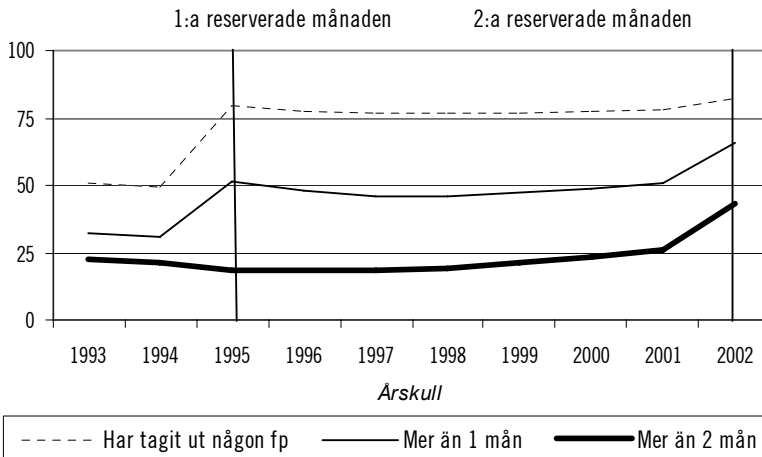
Diagram 1. Andel föräldrapenningdagar uttagna av män respektive kvinnor.

Källa: Försäkringskassan

De för varje förälder reserverade 60 dagarna som inte kan överlåtas till den andre föräldern har medfört att skillnaderna i uttag av föräldrapenning mellan föräldrarna har minskat. Diagram 1 visar dock att mamorna fortfarande har ett betydligt större uttag även om pappornas uttag ökade i och med införandet av de reserverade dagarna 1995 och 2002 (diagram 2). Andel män respektive kvinnor som tagit ut de reserverade 60 dagarna när barnen uppnått 4 års ålder är 43 respektive 96 procent.

Diagram 2. Andel män som tagit ut någon dag med föräldrapenning (fp), mer än 1 månads respektive mer än 2 månaders föräldrapenning när barnet har fyllt 4 år.

Källa: Försäkringskassan

Att enbart titta på hur föräldrarna procentuellt har fördelat de uttagna föräldrapenningdagarna mellan sig kan dock vara missvisande då det totala antalet dagar för vilka det kan lämnas föräldrapenning har ökat

från 120 dagar 1974 till 480 dagar. I termer av antalet dagar för vilka det har tagits ut föräldrapenning är således skillnaderna mellan kvinnors och mäns uttag av föräldrapenning större i dag än 1974. En studie av hur föräldrar använder föräldrapenningen visar t.ex. på olika samband mellan föräldrapenninguttag och föräldraledighetslängd för mammor och pappor. Enligt en studie finns det för mammor ett svagt samband mellan föräldrapenningdagar och föräldraledighet medan det för pappor i sin tur finns ett starkt samband mellan uttagna föräldrapenningdagar och ledighet.

Tabellen nedan visar att det är en stor andel kvinnor med små barn som inte har något förvärvsarbete. En person som har föräldraledigt samt har en anställning eller är egenföretagare räknas här som sysselsatt.

Tabell 1. Andelen sysselsatta i befolkningen, män respektive kvinnor fördelat på det yngsta barnets ålder.

Yngsta barnets ålder	Män	Kvinnor	Totalt
0 år	90,3	67,5	78,8
1-2 år	90,7	77,1	83,8
3-6 år	93,0	81,2	86,9

Källa: SCB, AKU

Om man i stället tittar på arbetstiden inom gruppen sysselsatta är det tydligt att mammorna arbetar i betydligt mindre utsträckning än papporna när barnen är små.

Tabell 2. Medelarbetstid i befolkningen, män respektive kvinnor fördelat på det yngsta barnets ålder.

Yngsta barnets ålder	Män	Kvinnor	Totalt
0 år	31,6	3,5	19,5
1-2 år	32,4	22,9	28,0
3-6 år	35,0	26,9	31,1

Källa: SCB, AKU

Ojämligheterna på arbetsmarknaden och det skeva uttaget av föräldraförsäkringen avspeglas även i löneskillnader mellan kvinnor och män. År 2006 uppgick kvinnors lön i genomsnitt till 84 procent av mäns lön, vilket var samma kvot som 1992. Även om hänsyn tas till ålder, utbildning, arbetstid och sektor uppgår kvinnors lön fortfarande endast till 92 procent av mäns lön.

5 Förutsättningar för jämställdhetsbonus

Regeringens förslag: Det ska införas en jämställdhetsbonus som lämnas till den förälder som tagit ut föräldrapenning under flest dagar och som arbetar när den andra föräldern tar ut föräldrapenning.

Hur stor bonusen blir för den enskilde styrs dels av förvärvsinkomsten, dels av i vilken utsträckning föräldrarna delar på föräldrapenningen. Bonusens nivå bestäms av den arbetande förälderns arbetsinkomst. Högsta bonusnivå ska vara 100 kronor per dag. Bonusen beräknas med hjälp av bonusdagar och bonusnivå. För att få full bonus krävs att arbetsinkomsten är minst 200 kronor i genomsnitt per dag. Studiemedel ska likställas med arbetsinkomst.

Jämställdhetsbonus lämnas kalenderårsvis men beräknas separat månad för månad. Vid beräkning av bonusdagar ska antalet dagar för vilka föräldrapenning har lämnats med kvotdel räknas om så att de för respektive månad motsvarar antal dagar med hel föräldrapenning, s.k. nettodagar.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna är i huvudsak positiva till att införa en jämställdhetsbonus. Däremot anser några remissinstanser att den föreslagna konstruktionen i promemorian är alltför komplicerad. Remissinstansernas synpunkter redovisas under respektive avsnitt. *Arbetsgivarverket* som begränsar sitt yttrande till att omfatta frågor av arbetsgivarpolitisk karaktär har inget att invända mot förslaget. *Justitieombudsmannen (JO)* och *Riksrevisionen* har avstått från att yttra sig över förslaget. *Kammarrätten i Jönköping* har vissa lagtekniska synpunkter, bl.a. avseende reglerna för egenföretagare samt vissa synpunkter på författningskommentarerna. *Länsrätten i Stockholms län* anför att det inte framgår av lagtexten att de 120 reserverade dagarna ska ha tagits ut innan bonusdagarna börjar löpa.

Domstolsverket förutsätter att frågan om i vilken omfattning domstolarna kommer att påverkas utreds närmare och att domstolsväsendet tillförs nödvändiga resurser.

Försäkringskassan är positiv till jämställdhetsbonus men anser att förslaget är alltför komplicerat och därför inte bör genomföras. Försäkringskassan är också tveksam till om bonusnivån är ett tillräckligt incitament för att dela mer lika på föräldrapenningen.

Skatteverket har inget att erinra mot att införa en jämställdhetsbonus men anser att bonusen ska betalas ut av Försäkringskassan. *Statskontoret* anser att bonusens konstruktion är relativt komplicerad och att den betalas ut i efterhand kan göra det svårare att nå rätt målgrupp. Statskontoret anför vidare att om föräldrarna tar ut exakt lika många dagar bör bonusdagarna delas lika mellan föräldrarna. *CSN* anför att studerande som uppstår studiemedel och har barn givetvis kommer att kunna gynnas av en jämställdhetsbonus. Det föreslagna inkomstkravet om 6 000 kronor per månad kan i vissa fall komma att motverka den studerandes möjlighet att begränsa sin skuldsättning och att fördela antalet möjliga veckor med studiemedel enligt eget val på bästa sätt. *Jämställdhetsombudsmannen (JämO)* anser att förslaget brister i problematisering och analys ur ett

jämställdhetsperspektiv vilket gör det svårt att ta ställning till den föreslagna bonusen. JämO anser att en individualiserad föräldraförsäkring är det mest effektiva sättet att skapa en jämn fördelning av föräldraledigheten. *Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU)* anser att grunderna för vilka effekter förslaget får på skatteintäkterna ska redovisas explicit. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* instämmer med intentionerna i förslaget och anser att det är viktigt att kvinnor och män delar mer lika på föräldraledighet och förvärvsarbete. SKL föreslår att en utvärdering av förslaget görs under de närmaste åren av bonusens effekter på fördelningen av föräldraledighet och deltagandet i arbetslivet. *TCO* anser att bonusen ska ha ett högre tak för att bli ett än mer effektivt incitament. TCO anför även att bonusen bör kompletteras med ett stegvis införande av fler reserverade dagar samt att en modell med höjd ersättningsnivå för ej överlåtna föräldrapenningdagar är att föredra framför förslaget. *SACO* anser att förslaget är krångligt och anser att det finns utrymme för förenklingar. De statsfinansiella effekterna av förslaget redovisas alltför översiktligt i promemorian. *LO* anser att förslaget om jämställdhetsbonus i föräldraförsäkringen är intressant och väl värt att följas upp. LO ställer sig positiv till ett försök med ekonomiska incitament för att stimulera ett mer lika uttag av föräldrapenning mellan kvinnor och män men anser att förslaget är komplicerat.

Skälen för regeringens förslag

I budgetpropositionen för 2007 aviserade regeringen en familjepolitisk reform. Familjepolitiken ska öka familjernas valfrihet och stärka föräldrarnas makt över sin livssituation. Både kvinnor och män ska kunna kombinera familjeliv med arbetsliv. Förutsättningarna för både kvinnor och män att ta ett aktivt och jämlikt ansvar för föräldraskapet bör förbättras, utan att för den skull ta ifrån familjerna sitt självbestämmande. Regeringens politik ska också lägga grunden för att minska skillnaderna mellan mäns och kvinnors förutsättningar i arbetslivet. En av de bärande utgångspunkterna för reformen är införandet av en jämställdhetsbonus. Denna stimulansåtgärd som avser att öka jämställdheten bör alltså benämnas jämställdhetsbonus, eftersom denna term redan skapats och har förelagts riksdagen (prop. 2007/08:1, volym 6, utg.omr. 12).

Skatteverket anser att jämställdhetsbonusen bör betalas ut i nära anslutning till uttaget av föräldrapenning och inte genom en kreditering på skattekontot i samband med debiteringen av slutlig skatt.

Syftet med förslagets utformning är att jämställdhetsbonusen, utöver att vara en jämställdhetsåtgärd vid uttag av föräldraledighet, även ska öka jämställdheten på arbetsmarknaden. Genom att stärka incitamenten att återgå till arbete och därmed skapa en starkare förankring för individen på arbetsmarknaden motverkas osakliga löneskillnader. Därför är bonusens koppling till en återgång till arbete och till uttaget av inkomstskatt en viktig dimension i förslaget. Jämställdhetsbonusens utformning som en skattelättnad syftar till att stimulera arbete för den förälder som varit hemma flest antal dagar med föräldrapenning. Givet dagens uttagsmönster innebär detta att bonusen främst riktas mot kvinnor. Fler familjer kommer således att tjäna på att mamman återgår i arbete medan pappan tar ut föräldrapenning.

Det är viktigt att reformen ökar förutsättningarna till jämställdhet både vad gäller ansvar för föräldraskapet och arbetslivskarriär. Kopplingen till återgång i arbete respektive ansvaret för föräldraskapet måste därför vara balanserad. Högsta möjliga jämställdhetsbonus bör erhållas när föräldrarna delar lika på föräldrapenningen om den andra föräldern arbetar och eller studerar med studiestöd när han eller hon inte är föräldraledig.

Föräldrapenning utbetalas i samband med ett barns födelse eller adoption under högst 480 dagar. Föräldrarna har rätt till föräldrapenning under 240 dagar vardera. Av de 480 dagarna lämnas föräldrapenning på sjukpenningnivå eller grundnivå under 390 dagar. En förälder kan avstå rätt att uppbära föräldrapenning till förmån för den andra föräldern såvitt avser en tid om högst 135 dagar, medan 60 dagar är reserverade för vardera föräldern, de s.k. reserverade dagarna. För resterande 90 dagar kan föräldrapenning lämnas på lägstanivån, de s.k. lägstanivådagarna. Föräldrapenningen kan tas ut som hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels och en åttondels förmån. Föräldrapenning enligt sjukpenningnivå kan betalas ut för den tid som föräldern inte förvärvsarbetar. När föräldern arbetar högst sju åttondelar av normal arbetstid kan föräldern dock välja mellan att ta ut hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels föräldrapenning enligt grundnivå eller lägstanivå. För lägstanivådagarna betalas 180 kronor per dag, lika för alla. Vid tvillingfödelse betalas föräldrapenning ut under ytterligare 90 dagar enligt sjukpenningnivå eller grundnivå, och 90 dagar enligt lägstanivån. För varje barn utöver det andra betalas föräldrapenning ut under ytterligare 180 dagar med ersättning enligt sjukpenningnivån. Föräldrapenning kan utbetalas längst till dess barnet har fyllt åtta år eller till den senare tidpunkt när barnet har avslutat sitt första skolår. Vid adoption av ett barn räknas tidpunkten när föräldern fått barnet i sin vård som tidpunkten för barnets födelse. Dock kan föräldrapenning för ett sådant barn inte betalas ut när barnet har fyllt tio år.

Jämställdhetsbonusens utformning bör grunda sig på fördelningen av föräldrarnas uttag av föräldrapenning eftersom detta dels kan ses som en indikator på hur ansvaret för föräldraskapet fördelas, dels påverkar förutsättningarna för en jämställd arbetslivskarriär. Huvudprincipen för förslaget om en jämställdhetsbonus bör vara att högsta möjliga bonus erhålls när föräldrarna delar lika på föräldrapenningdagarna samt att den förälder som inte tar ut föräldrapenning arbetar samtidigt som den andra förälder tar ut föräldrapenning.

Förekomsten av de 60 reserverade dagarna utgör ett starkt incitament för pappor att ta ut föräldrapenning. Statistiken visar att det är betydligt fler pappor som tar ut föräldrapenning för 2 månader eller mer (43 %) än som tar ut föräldrapenning för mer än 3 månader (8 %). Bonusen bör därför inriktas på de fall där båda föräldrarna tar ut fler än 60 föräldrapenningdagar.

Föräldrapenning på lägstanivån tas oftast ut i slutet av föräldraledigheten. Även om en förälder arbetar upp till sju åttondelar av normalarbetstid kan han eller hon samtidigt ta ut hel föräldrapenning under de dagar som ersätts enligt lägstanivån. Föräldrapenning på lägstanivån kan tas ut även under arbetsfria dagar, till exempel under helger, även om föräldern arbetar heltid måndag till fredag. Om lägstanivådagarna ingick i beräkningen skulle således även dagar då föräldern arbetar kunna ge

upphov till jämställdhetsbonus. Detta är inte förenligt med jämställdhetsbonusens syfte att bidra till ett jämlikt ansvar för föräldraskapet.

Mot denna bakgrund föreslås att varken de reserverade 60 dagarna eller de 90 lägstanivådagarna ska ingå i underlaget för beräkningen av jämställdhetsbonus.

En jämställdhetsbonus motsvarande 3 000 kronor per månad innebär att det stora flertalet familjer vinner ekonomiskt på att dela på föräldrapenningen. Med hänsyn till sin utformning utgör inte jämställdhetsbonusen någon skattepliktig inkomst. Under förutsättning att bägge föräldrarna har en inkomst som är lägre än 33 000 kronor per månad (dvs. lägre än inkomsttaket för beräkning av föräldrapenning) och inkomstskillnaden mellan föräldrarna uppgår till högst 15 000 kronor per månad efter skatt, tjänar familjen ekonomiskt på att den med den högsta inkomsten tar ut föräldrapenning om den andra föräldern arbetar och därmed får jämställdhetsbonus. Exemplet nedan visar att i en familj där pappan har en bruttoinkomst på 25 000 kronor per månad och mamman en inkomst på 15 000 kronor per månad får familjen 1 600 kronor mer netto när pappan är hemma med föräldrapenning samtidigt som mamman arbetar och erhåller en jämställdhetsbonus. Mamman får 5 100 kronor mer per månad medan pappan får 3 500 kronor mindre per månad.

	Lön	Föräldrapenning (fp)
Mamma	15 000	12 000
Pappa	25 000	20 000

	Mamman (fp)	Pappan (fp)	Skillnad, inkomst	Skillnad, netto	Inkl. bonus
Mamma	12 000	15 000	+3 000	+2 100	+5 100
Pappa	25 000	20 000	-5 000	-3 500	-3 500
Familjeinkomst	37 000	35 000	-2 000	-1 400	+1 600

Regeringen har valt att använda föräldrars arbetsinkomst som mått på arbetad tid eftersom uppgifter om faktisk arbetad tid inte finns registrerade. Om en alltför låg inkomstnivå godtas i detta sammanhang skulle det innebära att även föräldrar som återgår till arbete i mycket begränsad omfattning kan erhålla full bonus. Det skulle även innebära en risk för oönskade kombinationer av jämställdhetsbonus och ersättningar från trygghetssystemen. Samtidigt finns en risk att krav på en alltför hög inkomstnivå skulle innebära att föräldrar med en relativt svag koppling till arbetsmarknaden inte omfattas av reformen. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att en arbetsinkomst på 6 000 kronor per månad i en månad med 30 dagar (200 kronor per dag) före skatt ska kunna ge full bonus (3 000 kronor per månad/100 kronor per dag netto).

För att säkerställa att regelbundet arbete läggs till grund för jämställdhetsbonus föreslår regeringen att såväl de dagar under vilka det har tagits ut föräldrapenning som arbetsinkomsten ska beräknas per månad. Detta innebär att en förälder, för att vara berättigad till jämställdhetsbonus, måste ha arbetat samma månad som den andra föräldern har tagit ut föräldrapenning. Regeringen bedömer att en årlig avstämning inte är till-

räckligt träffsäker. En avstämning per vecka eller dag skulle vara önskvärd ur ett träffsäkerhetsperspektiv men bedöms innebära en alltför kostsam administration. För att ytterligare begränsa administrationen föreslår regeringen vidare att insamling och sammanställning av inkomstuppgifter och uttag av föräldrapenningdagar för respektive månad begränsas till ett tillfälle om året.

Genom att utgå från föräldrarnas relativa uttag av föräldrapenning stimulerar bonusen alltid till arbete för den förälder som tagit ut flest dagar vilket oftast är den förälder som varit hemma under längst period. Konstruktionen innebär även att jämställdhetsbonusen omfattar familjer där föräldrarna arbetar och tar ut föräldrapenning växelvis. Denna utformning bedöms vara nödvändig för att värna om föräldraförsäkringens flexibilitet och föräldrarnas fria val.

Jämställdhetsbonus kan därmed lämnas i olika typer av situationer. I de allra flesta situationer kommer bonusen att lämnas till en förälder som har varit hemma med föräldrapenning och som återgår i betalt arbete samtidigt som den andra föräldern tar ut föräldrapenning. Denna situation uppstår när den förälder som inleder uttaget av föräldrapenning tar ut fler dagar än den andra föräldern. En annan situation, som med rådande uttagsmönster emellertid kommer att bli relativt ovanlig, är när den förälder som inleder uttaget av föräldrapenning tar ut färre dagar än den andra föräldern. I en tredje situation kan bonus lämnas till en förälder som arbetar deltid samtidigt som han eller hon tar ut partiell föräldrapenning t.ex. del av dag eller några dagar per månad. I en del situationer finns det en målkonflikt mellan denna flexibilitet och ett enkelt regelverk. För att fastställa bonusen i den tredje situationen ovan krävs t.ex. en modell som tar hänsyn till att antalet potentiella arbetsdagar per månad varierar beroende av hur många dagar föräldern tar ut föräldrapenning.

De familjer där föräldrarna delar lika på uttaget av föräldrapenning bör få bonus för fler dagar än de som har en skev fördelning av föräldrapenningen. I undantagsfall kan det inträffa att föräldrarna vid årets slut har fått ersättning med föräldrapenning under exakt lika många nettodagar. För att inte komplicera handläggningen av bonusen i sådana fall bör den av föräldrarna som är yngst erhålla jämställdhetsbonusen.

Beräkning av jämställdhetsbonus

En förälder kan ta ut föräldrapenning för längre sammanhängande perioder, enstaka dagar eller delar av dagar. Vid beräkning av antalet dagar med rätt till föräldrapenning anses en dag med tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels föräldrapenning som motsvarande andel av en dag (4 kap. 18 § andra stycket lagen [1962:381] om allmän försäkring [AFL]). Denna s.k. nettodagsberäkning innebär att partiella dagar, för vilka dagar det har tagits ut föräldrapenning, räknas om till hela dagar (två dagar med halv föräldrapenning räknas exempelvis som en hel dag med föräldrapenning). Samma metod, som för beräkning av antal dagar för vilka det har tagits ut föräldrapenning, ska användas även när det gäller jämställdhetsbonusen.

Jämställdhetsbonus ska lämnas kalenderårsvis till den förälder som vid det aktuella årets slut har tagit ut föräldrapenning enligt sjukpenning- eller grundnivå under flest dagar, ackumulerat sedan barnets födelse.

Bonusen beräknas genom att antalet framräknade bonusdagar multipliceras med framräknad bonusnivå för respektive månad och summeras för kalenderåret.

Antalet *bonusdagar* motsvarar antalet dagar med föräldrapenning på sjukpenningnivån eller grundnivån för den andra föräldern, dvs. den förälder som har fått sådan föräldrapenning under lägst antal dagar ackumulerat sedan barnets födelse. Dagar med föräldrapenning enligt hel lägstnivå kan kombineras med arbete motsvarande sju åttondelars dag och bör därför inte ligga till grund för beräkning av bonusdagar. Även föräldrapenning enligt grundnivån kan kombineras med arbete på detta sätt men bör enligt regeringen ändå kunna ligga till grund för beräkning av bonusdagar eftersom de föräldrar som endast har rätt till grundnivån annars skulle uteslutas från reformen. En bonusdag motsvarar en dag med föräldrapenning på sjukpenningnivån eller grundnivån förutom de reserverade 60 dagarna för vilka föräldrapenning inte kan överlåtas till den andra föräldern. Föräldrapenning för dessa dagar anses uttagna först. Detta innebär att bonusdagarna börjar löpa först efter det att föräldrarna har tagit ut föräldrapenning under 60 dagar vardera. Vanligen kommer antalet bonusdagar per månad således att motsvara det antal uttagna dagar för vilka det har tagits ut föräldrapenning under den månaden, under förutsättning att föräldern dessförinnan har tagit ut föräldrapenning för sina första 60 dagar.

Det kan i undantagsfall förekomma att en förälder som vid det föregående årsskiftet har tagit ut föräldrapenning med lägst antal dagar (men fler än 60) är den som har tagit ut flest antal dagar vid nästa årsskifte. Vilken av föräldrarna som har tagit föräldrapenning under flest antal dagar ackumulerat växlar således i detta fall från det ena årsskiftet till det andra. I dessa fall ska de uttagna föräldrapenningdagarna ackumuleras och förutom de 60 reserverade dagarna ska även antalet bonusdagar från föregående år räknas av. Vid avräkningen för föregående års bonusdagar ska även sådana dagar avräknas som skulle ha utgjort bonusdagar om föräldern hade ansökt i tid. Sådana dagar kan således aldrig utgöra underlag för en jämställdhetsbonus. På så sätt undviks att samma bonusdag räknas två gånger. I denna situation hänförs underlaget för beräkning av bonusdagarna till samma kalenderår för båda föräldrarna. Då jämställdhetsbonus beräknas per månad måste det även fastställas vilka dagar med föräldrapenning som inte ska ingå vid beräkning av antalet bonusdagar. Härvid anses den mest naturliga lösningen vara att räkna bort de dagar som följer direkt efter de reserverade 60 dagarna eftersom övriga dagar då kan räknas in en följd. Det bör noteras att jämställdhetsbonusen i denna situation bygger helt eller delvis på uttagna dagar och inkomster som uppstått under föregående år.

Bonusnivån bestäms av den bonusberättigade föräldrarnas månatliga inkomst. Som inkomst räknas arbetsinkomster enligt 65 kap. 9 a § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229) samt studiemedel enligt studiestödslagen (1999:1395). Inkomsten per månad räknas om till en dagsinkomst. För föräldrar som har studiemedel jämföras arbetsinkomst med studiemedel under fyra veckors tid.

Vid omräkning till dagsinkomst bortses från de dagar föräldern inte arbetat på grund av vård av barn med föräldrapenning exklusive dagar med ersättning enligt lägstnivå (dagar med lägstnivå kan kombineras

med arbete motsvarande sju åttondelars dag och bör därför inte räknas bort vid beräkningen av arbetsdagar). För att administrationen hos Försäkringskassan inte ska bli alltför betungande används inte uppgift om förälderns antal arbetade dagar vid beräkning av bonusnivån. Inkomsten delas således med antalet dagar i den aktuella månaden, exklusive de dagar föräldern har tagit ut sådan föräldrapenning. Bonusnivån utgör därefter hälften av den sålunda beräknade genomsnittliga dagsinkomsten, dock högst 100 kr per dag. För en förälder som har en arbetsinkomst om minst 200 kronor i genomsnitt per dag kommer därmed bonusnivån alltid att uppgå till 100 kronor per bonusdag.

Jämställdhetsbonusen har dubbla syften på så sätt att den ska befrämja jämställdhet såväl när det gäller föräldraledighet som deltagande i arbetslivet. Väsentligt för att bonusen ska få avsedd effekt är bl.a. att föräldrarnas deltagande i arbetslivet kan beaktas på månadsbasis. Dessutom ska bonusen kunna tillgodoföras årsvis allteftersom föräldraledigheten tas ut. Med hänsyn härtill samt till att beräkningen av bonusen är kopplad till uttaget av föräldrapenning, vilken i sig bygger på ett komplext regelverk, är det ofrånkomligt att konstruktionen och regleringen av jämställdhetsbonusen blir komplex. Ett enklare regelverk, t.ex. med ökat inslag av schablonregler, skulle inte ge godtagbar träffsäkerhet på de förhållanden som bonusen inriktas på. Motiven bakom jämställdhetsbonusen och dess utformning har sådan tyngd att ett komplext regelverk bör kunna accepteras.

6 Den omfattade personkretsen

Regeringens förslag: Jämställdhetsbonus ska kunna lämnas till föräldrar som har gemensam vårdnad om ett barn. Med föräldrar som har gemensam vårdnad om ett barn likställs rättslig vårdnadshavare som inte är förälder och som har vård om barnet samt personer som med socialnämndens medgivande har tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i syfte att adoptera det.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan* anser att utformningen av bonusen bör vara sådan att den inte diskriminerar de familjer som valt att inte ha gemensam vårdnad. Förslaget bör förtydligas när i tid vårdnaden ska vara gemensam för att rätt till bonus ska föreligga.

Sveriges Kommuner och Landsting anser att det är en riktig bedömning av personkretsen som ska omfattas av bonusen. *TCO* anser att ensamma vårdnadshavare bör omfattas av jämställdhetsbonusen samt att i de fall vårdnadshavarna inte bor tillsammans ska den ges till båda vårdnadshavarna. *LO* anser att effekten av förslaget blir olycklig när sammanlevande föräldrar gynnas ekonomisk jämfört med ensamlevande. De ensamstående är de som har det tyngst ekonomiskt.

Skälen för regeringens förslag: Föräldrar som har gemensam vårdnad om ett barn ska utöva sina rättigheter och skyldigheter gentemot barnet tillsammans. Utgångspunkten är att vårdnadshavarna ska enas i frågor

som rör barnet. Inom föräldrapenningen skiljs på dem som räknas som föräldrar och de som räknas som vårdnadshavare. Båda grupperna kan ta ut föräldrapenning, men endast den som har vårdnad om ett barn får en självständig rätt till föräldrapenning. Vårdnadshavaren har dock möjlighet att avstå föräldrapenning till en annan förälder. Med hänsyn till att föräldrar med gemensam vårdnad har ett gemensamt ansvar för barnet faller det sig mest naturligt att inrikta jämställdhetsbonusen på dessa. För denna grupp har det också redan införts s.k. reserverade dagar med föräldrapenning i syfte att förbättra jämställdheten.

Mot ovanstående bakgrund föreslås att systemet med jämställdhetsbonus ska omfatta endast föräldrar som har gemensam vårdnad om barnet. I de fall en förälder som inte är vårdnadshavare, efter överlåtelse från den andra föräldern, har tagit ut föräldrapenning ska det därför vid beräkning av jämställdhetsbonus bortses från dessa dagar med föräldrapenning. I underlaget för beräkning av jämställdhetsbonusen ingår endast de föräldrapenningdagar under vilka föräldrarna har haft gemensam vårdnad om barnet. Detta gäller såväl vid bedömning av vilken av föräldrarna som är berättigad till jämställdhetsbonus som vid beräkning av bonusdagar.

Bonus ska kunna lämnas till vårdnadshavarna även om de är varken gifta med varandra eller är sambor.

7 Handläggning

Regeringens förslag: Jämställdhetsbonusen ska handläggas av Försäkringskassan utom tillgodoförandet. Ansökan om jämställdhetsbonus ska ha kommit in till Försäkringskassan senast den 1 mars året efter det år ansökan avser.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Jönköping* anser att administrationen av förslaget framstår som tämligen hög med hänsyn till de direkta ekonomiska effekter förslaget medför för dem som berättigas till jämställdhetsbonus.

Försäkringskassan pekar på att tiden för att meddela föräldrar som kan vara berättigade till jämställdhetsbonus är mycket knapp. Kassan pekar också på olägenheten när en förälder begär ersättning i juni avseende föregående år och anser att en tidsgräns bör införas som innebär att om ansökan om bonus inkommer den 1 mars eller senare och avser föregående år inte ska påverka beräkning av bonus för det aktuella året. Försäkringskassan är vidare tveksam till om det är möjligt att ställa om verksamheten och IT-systemen till den 1 juli 2008. Kassan har även synpunkter på administrationskostnaderna som de framställs i promemorian. Kassan anser även att ett bemyndigande avseende jämställdhetsbonusen behövs från regeringen för att kunna verkställa föreskrifter för att praktiskt kunna handlägga bonusen.

Statskontoret anser att för att jämställdhetsbonusen ska påverka föräldrars beslut om uttag av föräldrapenning respektive arbete och studier måste utformningen vara tydlig och helst även enkel. Den föreslagna

utformningen är inte helt okomplicerad. Dessutom betalas den ut i efter-skott om inte s.k. jämkning har beviljats. Försäkringskassan får en avgörande uppgift att tydliggöra bonusens konstruktion för föräldrarna. Statskontoret betonar att Försäkringskassan måste få möjlighet att ge föräldrarna tillräckligt bra information inför beslut om uttag av föräldrapenning.

TCO anför att i stället för att föräldern ska ansöka om jämställdhetsbonus bör det vara Försäkringskassans uppgift att meddela enskilda när dessa troligen har rätt till bonus. *CSN* anser att dess administration kan bli betungande och kostsam om inte Försäkringskassan kommer att kunna hämta tillräckliga uppgifter direkt från de delar av *CSN*:s datasystem som kassan har direkt åtkomst till.

Skälen för regeringens förslag: Som tidigare nämnts i avsnitt 5 ska uttaget av föräldrapenning läggas till grund för såväl rätten till som beräkning av jämställdhetsbonusen. Mot denna bakgrund är det mest ändamålsenligt att förlägga handläggningen av ärenden om jämställdhetsbonus till Försäkringskassan, som redan har de uppgifter om uttaget av föräldrapenning, som behövs för beräkning av jämställdhetsbonus. Den omständigheten att handläggningen av jämställdhetsbonusen placeras hos denna myndighet medför emellertid inte att bonusen är att hänföra till socialförsäkringsförmånerna, se avsnitt 10.

Beräkningen av jämställdhetsbonus baseras även på föräldrarnas inkomster på så sätt att deras arbetsinkomster ligger till grund för beräkning av bonusnivån. Det bör ankomma på de föräldrar som vill ha jämställdhetsbonus att själva lämna uppgifter om sina inkomstförhållanden under den tid som är av betydelse för beräkning av bonusnivån.

I likhet med vad som normalt gäller för att erhålla andra stimulansåtgärder i samhället bör det för att få jämställdhetsbonus krävas att den enskilde ansöker därom. Även den omständigheten att den som vill ha jämställdhetsbonus ska lämna inkomstuppgifter talar för att ansökan bör vara en förutsättning för att få jämställdhetsbonus. I likhet med vad som gäller för att få föräldrapenning bör ansökan om jämställdhetsbonus vara egenhändigt undertecknad.

Som anges i avsnitt 5 är det de månatliga inkomsterna som ska ligga till grund för beräkning av bonusnivån. För den som har inkomst av näringsverksamhet kan det emellertid vara svårt att precisera en månadsinkomst, eftersom inkomster av detta slag beräknas på årsbasis. Den som har inkomst av näringsverksamhet bör därför som månadsinkomst kunna få ange en tolfedel av årsinkomsten.

En tidsfrist bör gälla för ansökan om jämställdhetsbonus, eftersom bonusen, som framgår nedan i avsnitt 8, ska tillgodoföras genom en kreditering på skattekontot året efter det att förutsättningarna för bonusen är uppfyllda. Denna tidsfrist bör löpa ut den 1 mars året efter det år ansökan avser. Vid denna tidpunkt bör sökanden ha fått erforderliga inkomstuppgifter för inkomster under föregående år.

Försäkringskassan bör på eget initiativ meddela en förälder som kan antas vara berättigad till jämställdhetsbonus (dvs. den av ett barns föräldrar som har tagit ut föräldrapenning under flest antal dagar) att bonus kan komma i fråga, under förutsättning att en ansökan inkommer för det aktuella året.

Jämställdhetsbonusen ska beräknas på grundval av de föräldrapenning-dagar som har infallit före utgången av året före det under vilket en ansökan om jämställdhetsbonus senast ska lämnas. I beräkningsunderlaget bör ingå endast dagar för vilka föräldrapenning har betalats ut senast den 31 januari det år under vilket ansökan senast ska ha lämnats. Därmed får Försäkringskassan möjlighet att informera berörda föräldrar om möjligheten till jämställdhetsbonus under februari månad detta år, dvs. före det att en eventuell ansökan ska lämnas.

Tillsammans med ansökan ska föräldern lämna uppgift om inkomst per månad för de månader som ligger till grund för beräkningen av bonusdagarna. Försäkringskassan ska lämna upplysningar om vilka månader det kan vara fråga om. Personer som har inkomst av anställning ska styrka sina arbetsinkomster t.ex. med lönebesked från arbetsgivaren. För egenföretagare eller andra personer med inkomst av annat förvärvsarbete än anställning ska en försäkran lämnas om arbetsinkomst för den aktuella tiden. Försäkringskassan kontrollerar att storleken på den redovisade månadsinkomsten motsvarar inkomstkravet för de aktuella månaderna som den andre föräldern har tagit ut föräldrapenning (inkomstkravet för full bonus är minst 200 kronor per nettodag). Bonusnivån utgör hälften av den dagberäknade arbetsinkomsten, dock högst 100 kronor per bonusdag som belöper på aktuellt år. Försäkringskassan beräknar och fattar beslut om bonusen.

8 Hur och när jämställdhetsbonus tillgodoförs

Regeringens förslag: Jämställdhetsbonus ska tillgodoföras föräldern genom kreditering på sådant skattekonto som har upprättats för denne enligt 3 kap. 5 § skattebetalningslagen (1997:483). Jämställdhetsbonus som beslutas vid den årliga beräkningen tillgodoförs den berättigade föräldern som preliminär skatt och avräknas mot den slutliga skatten. Försäkringskassan ska lämna behövliga uppgifter om bonusens storlek och om vilken persons skattekonto som ska krediteras till Skatteverket senast den 1 maj året efter det år bonusen avser.

Bonusbelopp som bestäms genom omprövningsbeslut eller av allmän förvaltningsdomstol tillgodoförs som en ren kreditering på skattekontot den 12, i januari den 17, i månaden efter den månad under vilken beslutet fattades.

Regeringens bedömning: Förslaget att jämställdhetsbonusen som beslutas vid årlig beräkning ska tillgodoföras som preliminär skatt och avräknas mot slutlig skatt innebär att motsvarande jämställdhetsbonus kan läggas till grund för särskild beräkningsgrund för skatteavdrag samt i vissa fall till ändrad beräkning av skatteavdrag och F-skatt.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Skatteverket avstyrker att bonusen ska betalas ut genom en kreditering via Skatteverket i samband med uttaget av den bonusberättigade föräldrarnas besked om slutlig skatt. Verket anser att

bonusen bör betalas ut i nära anslutning till uttaget av föräldrapenning. Förslaget kommer att innebära att föräldrar kan få vänta i nästan två år på bonusen från ”intjänandeåret”. Skatteverket föreslår att bonusen betalas ut av Försäkringskassan som redan har system för utbetalningar. Verket anser vidare att tilläggsutbetalningar av bonus ska hanteras av Försäkringskassan. Promemorian saknar en tydlig redovisning och reglering på vilket sätt eventuella tilläggsutbetalningar, vilka torde bli ett fåtal, ska hanteras.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) bedömer att det är komplicerat att lösa hur utbetalningen av bonusen ska ske. Det finns en farhåga att bonusen inte kommer att utnyttjas och/eller inte får de avsedda effekterna. Det kan vara svårt för föräldrarna, när de planerar hur de ska fördela dagarna med föräldrapenning mellan dem, att beräkna effekterna av bonusen i den privata ekonomin. SKL anser att det därför är nödvändigt att under de närmaste åren utvärdera jämställdhetsbonusens effekter på fördelningen av föräldraledigheten och deltagandet i arbetslivet.

Statskontoret anser att för att jämställdhetsbonusen ska påverka föräldrars beslut om uttag av föräldrapenning respektive arbete och studier måste utformningen vara tydlig och helst även enkel. Den föreslagna utformningen är inte helt okomplicerad. Dessutom betalas den ut i efterskott om inte s.k. jämkning har beviljats. Försäkringskassan får en avgörande uppgift att tydliggöra bonusens konstruktion för föräldrarna. Statskontoret betonar att Försäkringskassan måste få möjlighet att ge föräldrarna tillräckligt bra information inför beslut om uttag av föräldrapenning.

SACO anför att det är en brist i förslaget att jämställdhetsbonusen betalas ut i form av en skattereduktion vid skatteåterbäringen påföljande år. Föräldern får inte del av bonusen förrän långt i efterhand. Den sena utbetalningen av bonusen gör att familjens ekonomi under föräldraledigheten inte förändras jämfört med dagens regelverk. SACO anser inte att möjligheten till skattejämkning är en optimal lösning. Bonusen bör betalas ut av Försäkringskassan i samband med att en förälder uppfyller kriterierna för den.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Utformningen av jämställdhetsbonusen ska ses i ljuset av att den delvis syftar till att förstärka motiven för kvinnor att bibehålla en förankring i yrkeslivet. För att understryka att bonusen ska stimulera återgång i arbete avsågs den ursprungligen utformas som en skattereduktion. Då en sådan lösning skulle innebära ett ingrepp i inkomsttaxeringen och en mer komplicerad och tidskrävande lagstiftning föreslås i stället en lösning med kreditering på den arbetande föräldrarnas skattekonto (se prop. 2007/08:1, volym 1, s. 82) vilket också innebär att endast de som beskattas enligt inkomstskattelagen (1999:1229) kommer att omfattas av förslaget om en jämställdhetsbonus. Regeringen anser mot den bakgrunden att ett belopp motsvarande den bonus som en förälder är berättigad till och som har beslutats av Försäkringskassan bör tillgodoföras föräldern genom att det krediteras på sådant skattekonto som har upprättats för mottagaren enligt 3 kap. 5 § skattebetalningslagen (1997:483, SBL). Ett skattekonto upprättas för varje person som är skattskyldig enligt skattebetalningslagen.

Det är angeläget att jämställdhetsbonusen kan komma föräldern till så snart som möjligt. Det är därför nödvändigt att använda sig av admi-

nistrativa rutiner som redan finns hos myndigheterna eller som relativt lätt kan byggas upp. Den handläggande myndigheten, dvs. i detta fall Försäkringskassan, bör lämna Skatteverket de uppgifter verket behöver för att kunna utföra krediteringen. Bonus som Försäkringskassan har beslutat vid den årliga beräkningen bör krediteras på mottagarens skattekonto i samband med debiteringen av den slutliga skatten på grund av den årliga taxeringen. Bonusen bör hanteras såsom preliminär skatt för att kunna avräknas mot den slutliga skatten. Genom att bonusen hanteras som preliminär skatt kommer det att vara möjligt enligt bestämmelserna i 8 kap. 11 § SBL beräkna skatteavdraget enligt en särskild beräkningsgrund. En sådan beräkning får ske med ledning av uppgifter i en preliminär självdeklaration som, normalt, ska lämnas senast den 30 november året före inkomståret (10 kap. 6 § SBL). Det blir också möjligt att – om bonusen uppgår till ett större belopp – få till stånd en ändrad beräkning av såväl skatteavdrag (8 kap. 29 § SBL) som F-skatt (6 kap. 5 § SBL), s.k. jämkning.

Som Skatteverket nämner kan det i vissa fall bli aktuellt med s.k. tilläggsutbetalningar av bonus. Detta kan bli aktuellt när Försäkringskassan har omprövat ett tidigare beslut om bonus eller när allmän förvaltningsdomstol har beslutat om bonus. För att tillgodoförandet av bonus i sådana fall inte ska dröja för länge bör det införas en möjlighet att som en ren kreditering på skattekontot tillgodoföra det tillkommande bonusbelopp som fastställts genom omprövningsbeslut eller av domstol. Sådan kreditering kan i och för sig göras när som helst under året. Av administrativa skäl bör emellertid krediteringen göras den 12, i januari den 17, i månaden efter den under vilken det tillkommande bonusbeloppet beslutades.

Vid ren kreditering är det inte tekniskt möjligt att lägga krediteringsbeloppet till grund för särskild beräkningsgrund för skatteavdrag eller ändrad beräkning av skatteavdrag och F-skatt. Den förälder som i sådant fall inte vill avvakta en framtida avräkning mot slutlig skatt kan med stöd av 18 kap. 2 § första stycket första meningen skattebetalningslagen hos Skatteverket begära att beloppet betalas ut, såvida det inte föreligger hinder mot utbetalning enligt 18 kap. 7 eller 7 a § samma lag. Om det efter en omprövning av Försäkringskassans beslut eller ett överklagande visar sig att för hög bonus har krediterats bör återkravet ske i samma ordning som gäller för andra återkrav som hanteras av Försäkringskassan.

9 Överklagande m.m.

Regeringens förslag: Försäkringskassans beslut om jämställdhetsbonus ska kunna överklagas och omprövas på samma sätt som gäller för beslut som fattas enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Beslut om återbetalning och ränta på återbetalning ska kunna meddelas i motsvarande fall som inom socialförsäkringen. Vissa bestämmelser om uppgiftsskyldighet i lagen om allmän försäkring ska tillämpas även på jämställdhetsbonus.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Stockholms län* är tveksam till om reglerna för återkrav ska hanteras av Försäkringskassan på grund av att kassan då får till uppgift att återkräva en ersättning som har betalats ut/krediterats av en annan myndighet. En smidigare lösning är enligt Länsrätten att Skatteverket handhar denna uppgift. Utformningen av återkravsreglerna bör enligt Länsrätten i vart fall stämmas av med den återkravsutredning som nyligen tillsatts.

Skälen för regeringens förslag: Om en förälder anser att Försäkringskassan har beräknat en jämställdhetsbonus på ett felaktigt sätt eller avslagit en ansökan om bonus bör han eller hon ha möjlighet att få beslutet omprövat eller att överklaga beslutet. Med hänsyn till att det är Försäkringskassan som beslutar om jämställdhetsbonus och att beräkningen av bonusen har anknytning till föräldrapenning bör överklagande kunna ske på samma sätt som gäller för beslut enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL).

Till skillnad från vad som föreslås i promemorian bör bestämmelserna om uppgiftsskyldighet m.m. i 20 kap. 8 § AFL inte vara tillämpliga på jämställdhetsbonus, eftersom det inte finns något behov av det. En bestämmelse om skyldighet att lämna uppgifter om arbetsinkomster och studiemedel finns nämligen i 12 § den föreslagna lagen om jämställdhetsbonus. Dessutom har Försäkringskassan redan uppgifter om uttaget av föräldrapenning. Bestämmelserna i 20 kap. 9 § AFL om skyldighet för arbetsgivare m.fl. att lämna uppgifter på begäran av Försäkringskassan eller domstol bör dock vara tillämplig även på jämställdhetsbonus.

Jämställdhetsbonus som har tillgodoförts felaktigt eller med för högt belopp bör kunna återkrävas i motsvarande fall som inom socialförsäkringen. Förutsättningarna för att återkräva jämställdhetsbonus bör därför vara desamma som gäller enligt exempelvis 14 kap. 1 § första stycket och tredje stycket sista meningen lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (LIP). Detta innebär att det för återbetalning bör krävas att den som har tillgodoförts jämställdhetsbonus felaktigt eller med för högt belopp, antingen har orsakat detta genom att lämna oriktiga uppgifter eller genom att inte fullgöra en uppgiftsskyldighet. Samma bör också gälla om jämställdhetsbonus i annat fall har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp och den som tillgodoförts bonusen har insett eller skäligen borde ha insett detta.

Försäkringskassan bör kunna helt eller delvis efterge krav på återbetalning om det finns särskilda skäl för det. Detta motsvarar vad som föreskrivs i bl.a. 14 kap. 1 § tredje stycket sista meningen LIP.

Vidare bör ränta kunna tas ut på belopp som ska återbetalas. Detta bör kunna göras genom att räntebestämmelserna i 20 kap. 4 b–4 d §§ AFL tillämpas på motsvarande sätt på jämställdhetsbonus. Beträffande frågan om vilken myndighet som bör handlägga frågor om återkrav av jämställdhetsbonus gör regeringen följande bedömning. Prövningen av om en lämnad förmån ska återkrävas innebär vanligen en prövning av de materiella förutsättningarna för förmånen. När det gäller jämställdhetsbonusen så har Försäkringskassan till skillnad från Skatteverket kännedom om de materiella omständigheterna i det enskilda fallet. Skatteverket har en i sammanhanget mer perifer funktion, som endast syftar till att

tillgodoföra den enskilde det bonusbelopp Försäkringskassan har beslutat. Det bör därför ligga på Försäkringskassan att besluta om och i övrigt hantera återkrav.

10 EG-rättsliga frågor

Regeringens bedömning: Jämställdhetsbonusen utgör en särskild stimulansåtgärd i syfte att öka jämställdheten mellan föräldrar samt uppmuntra dessa till deltagande i arbetslivet. Den kan därför inte anses hänförlig till socialförsäkringen eller någon annan slags förmån som omfattas direkt av någon EG-förordning.

Promemorians bedömning: överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Jönköping* instämmer i att förmånen inte ska ingå i den svenska socialförsäkringen men ifrågasätter om inte förmånen kommer att omfattas av reglerna om tilläggsbetalning i artikel 1 t) i Rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen (förordning 1408/71).

Skälen för regeringens bedömning: Syftet med jämställdhetsbonusen är att öka familjernas ekonomiska möjligheter att fördela föräldradigheten mer jämlikt, vilket förbättrar förutsättningarna för jämställdhet och en starkt relation mellan barnet och bägge föräldrarna. Bonusen ska ge ett ökat incitament för ett mer jämställt uttag av föräldrapenningen. Dessutom ska den motverka omotiverade löneskillnader genom att förstärka motiven för kvinnor att behålla en förankring i yrkeslivet.

Bonusen är inte tänkt att utgöra något försörjningsstöd och är heller inte avsedd att täcka några speciella kostnader. Den syftar i sig inte heller till att bereda föräldrarna möjlighet att vara hemma med ett barn utan ska såvitt gäller föräldrapenning endast utgöra ett ekonomiskt incitament för barnets vårdnadshavare att fördela föräldrapenning så jämt som möjligt mellan sig. *Kammarrätten* ifrågasätter om inte jämställdhetsbonusen kommer att omfattas av reglerna om tilläggsbetalning i artikel 1 t) i förordning nr 1408/71. ”Tillägg till förmåner och pensioner” i artikel 1 t) förordning nr 1408/71 avser de sakområden i artikel 4 som omfattas av förordning nr 1408/71 och berör socialförsäkringsförmåner. Jämställdhetsbonus är enligt regeringens uppfattning inte en socialförsäkringsförmån enligt artikel 4 i förordningen nr. 1408/71 utan en stimulansåtgärd för att öka jämställdheten mellan kvinnor och män vilket innebär att nämnda förordning inte är tillämplig för jämställdhetsbonusen.

11 Sekretess för personliga förhållanden

Regeringens förslag: Sekretess ska på motsvarande sätt som i ärenden enligt lagstiftningen om allmän försäkring gälla hos Försäkringskassan i ärenden enligt lagen om jämställdhetsbonus.

Regeringens bedömning: Något behov av en sekretessbrytande bestämmelse föreligger inte beträffande jämställdhetsbonusen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna har inte anfört några synpunkter i denna del.

Skälen för regeringens förslag

I 7 kap. 7 § sekretesslagen (1980:100) finns bestämmelser om skyddet för enskilds personliga förhållanden. Dessa bestämmelser är tillämpliga på bl.a. Försäkringskassan. För Försäkringskassans vidkommande innebär dessa sekretessbestämmelser bl.a. följande.

Sekretess gäller hos Försäkringskassan i ärende enligt bl.a. lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL), dvs. även i ärenden om föräldrapenning. Därvid gäller sekretess för uppgift om någons hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör eller någon honom eller henne närstående lider men om uppgiften röjs. Sekretessen avgränsas således med ett rakt skaderekvisit. Under begreppet personliga förhållanden faller bl.a. uppgifter om en persons ekonomi. Utrymmet för sekretess för uppgifter om en persons ekonomi är emellertid begränsat med hänsyn till det krav på men som är en förutsättning för sekretess (prop. 1979/80:2, Del A s. 190).

När det gäller jämställdhetsbonus ska den förälder som ansöker om sådan bonus lämna uppgifter om sina inkomstförhållanden. I ärenden om föräldrapenning förekommer i dag sekretess för personliga förhållanden enligt ovan nämnda paragraf. Sekretess bör gälla i samma utsträckning i ärenden om jämställdhetsbonus. Detta gäller särskilt som beräkningen av jämställdhetsbonusen är kopplad till uttaget av föräldrapenning. Även om uppgifter om en persons ekonomi i de flesta fall inte kommer att vara sekretessbelagda enligt vad som sagts ovan är det inte uteslutet att det kan förekomma uppgifter i ärenden om jämställdhetsbonus där ett utlämnande skulle kunna orsaka men för den enskilde.

En förälder kan behöva uppgifter om den andra förälderns uttag av föräldrapenning för att kunna bedöma sina möjligheter till jämställdhetsbonus. Vid begäran om föräldrapenning lämnar Försäkringskassan i dag som förtryckt uppgift i blanketten för begäran om föräldrapenning uppgift om hur många föräldrapenningdagar det har tagits ut för barnet. Denna uppgift är specificerad på föräldrapenning på sjukpenningnivån respektive lägstnivån. Med dessa uppgifter kan en förälder räkna ut hur många dagar den andra föräldern har tagit ut. En förälder bedöms således i dag som regel kunna få ut uppgift om antalet uttagna föräldrapenningdagar för sitt barn. Försäkringskassan bör kunna precisera uppgifterna om föräldrapenninguttag med angivande av datum utan att det behövs någon lagändring.

Meddelarfrihet

I 16 kap. 1 § sekretesslagen finns de tystnadsplikter uppräknade som har företrädare framför principen om meddelarfrihet, dvs. rätten enligt 1 kap. 1 § tredje stycket tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att lämna uppgift i vilket ämne som helst för publicering i de medier som de båda grundlagarna omfattar. Den tystnadsplikt som följer av 7 kap. 7 § sekretesslagen har inte företrädare framför meddelarfriheten. Någon anledning att behandla uppgifter i ärenden om jämställdhetsbonus annorlunda i detta hänseende än uppgifter i ärenden om föräldrapenning saknas. Någon ändring i 16 kap. 1 § sekretesslagen föreslås därför inte.

12 Ikraftträdande

Lagen om jämställdhetsbonus ska träda i kraft den 1 juli 2008 och tillämpas på föräldrapenning som lämnas för barn som är födda efter den 30 juni 2008.

13 Konsekvenser av förslaget

Minskade skatteintäkter

Regeringen gör bedömningen att de föreslagna reglerna medför minskade skatteinkomster om ca 100 000 kronor år 2008, 75 miljoner kronor år 2009, 130 miljoner kronor år 2010, 175 miljoner kronor år 2011, 200 miljoner kronor år 2012, 210 miljoner kronor år 2013, 220 miljoner kronor år 2014 och 230 miljoner kronor år 2015. I tabell 2 redovisas de ekonomiska konsekvenserna av införandet av en jämställdhetsbonus i form av minskade skatteintäkter. År 2008 beräknas skatteintäkterna enbart minska marginellt eftersom förslaget enbart berör barn födda från och med den 1 juli 2008. Rätt till bonus ges som tidigast först då bägge föräldrarna har tagit ut minst 60 dagar. Enligt beräkningar är det bara 150 personer som kommer att omfattas det första året.

Tabell 2. Minskade skatteintäkter 2008-2015, mnkr.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Minskad skatt	0,1	75	130	175	200	210	220	230
Antal föräldrar	150	20 000	40 000	60 000	75 000	90 000	105 000	120 000
Genomsnitt kr/år	700	3 600	3 300	2 900	2 700	2 300	2 100	1 900

Administrativa konsekvenser

Regeringens bedömning är att förslaget medför administrativa kostnader för Försäkringskassan. Enligt Skatteverkets beräkningar kommer förslaget att innebära en utvecklingskostnad för verket med 3,7 miljoner kronor. Regeringens bedömning är att kostnaden för Skatteverket kan hanteras inom ordinarie ekonomiska ramar. *Domstolsverket* anför att de allmänna förvaltningsdomstolarna påförs en ny målgrupp. Verket förutsätter att frågan om i vilken omfattning dessa kommer att påverkas utreds närmare och att domstolarna tillförs nödvändiga resurser. Domstolsverket anser att domstolarnas kostnader beräknas till ca 1,4 miljoner kronor årligen vid genomförandet av detta förslag.

I vilken utsträckning beslut om jämställdhetsbonus kommer att överklagas till de allmänna förvaltningsdomstolarna går inte att förutsäga med någon större säkerhet. Det ligger emellertid nära till hands att jämföra med mål om föräldrapenning med hänsyn till att föräldrapenning-uttaget ligger till grund för beräkning av jämställdhetsbonusen. Under år 2006 inkom till länsrätterna 143 mål om föräldrapenning, vilket innebär att denna målkategori förekommer endast i begränsad omfattning. Som jämförelse kan nämnas att under samma tid inkom till domstolarna 4 222 mål om sjukpenning och 5 837 mål om arbetsskadeförsäkring. Det saknas anledning att anta att beslut om jämställdhetsbonus skulle överklagas i större utsträckning än vad som sker beträffande föräldrapenning.

Ärendena om jämställdhetsbonus torde således komma att medföra få mål hos domstolarna. Med hänsyn till detta bör enligt regeringens bedömning domstolväsendet kunna klara av den nya målkategorin inom befintliga ramar.

CSN anför att dess administration kan bli betungande och kostsam – förutsatt att inte Försäkringskassan själv kan hämta tillräckliga uppgifter direkt från de delar av CSN:s datasystem kassan har rätt att ha direktåtkomst till. Enligt regeringens förslag torde det – i likhet med när en anställd uppvisar lönebesked – räcka att den studerande föräldern visar ett utbetalningsbesked om att studiemedel har utgått för en viss månad. Om föräldern har fått fullt studiemedel torde årsuppgiften räcka för att styrka studier under vår- och höstterminen.

Jämställdhetskonskvenser

I dag används föräldrapenning till största delen av kvinnor. Även om männens uttag successivt ökat och i dag uppgår till drygt 20 procent av uttagna dagar med föräldrapenning är det fortfarande en ojämn fördelning. Kvinnors lägre arbetskraftsdeltagande under åren med små barn försämrar deras möjligheter till anknytning och utveckling på arbetsmarknaden. Genom att öka familjernas ekonomiska möjligheter att fördela föräldradraledigheten mer jämlikt förstärks barnens relation med bägge föräldrarna samtidigt som osakliga löneskillnader motverkas. Förslaget ökar förutsättningarna till jämställdhet både vad gäller ansvar för föräldraskapet och arbetslivskarriär. Högsta möjliga jämställdhetsbonus erhålls när föräldrarna delar lika på föräldrapenningen om den andra föräldern arbetar eller studerar med studiestöd när hon eller han inte är föräldraledig. Familjer där föräldrarna delar lika på uttaget av föräldrapenning

får således jämställdhetsbonus för flera dagar än de som har en skev fördelning av föräldrapenningen. Om föräldrarna delar helt lika på föräldrapenningen och kravet på arbetsinkomst är uppfyllt kan en bonus motsvarande 13 500 kronor per barn erhållas. Kvantitativt är det svårt att uppskatta hur stor påverkan förslaget har eftersom denna typ av ekonomiska drivkrafter ej tidigare prövats och forskningen inom området är begränsad. Förslaget kommer dock med all sannolikhet att ha en positiv inverkan på jämställdheten eftersom det blir mer ekonomiskt lönsamt att dela på föräldrapenningen än före reformens införande.

Konsekvenser för arbetsutbud och sysselsättning

Vid sidan av vårdnadsbidragets positiva effekter för möjligheterna att stärka kontakten mellan barn och föräldrar kommer arbetsutbudet och sysselsättningen att påverkas negativt. Hur stor denna negativa effekt på sysselsättningen blir är svårt att bedöma. Konjunkturinstitutet konstaterar att effekten finns och att en ”liknande reform i Norge, Kontantstötten” medförde betydande negativa effekter. I detta sammanhang är det viktigt att notera att det finns betydande skillnader mellan det svenska förslaget och Kontantstötten och att osäkerheten kring effekter av den svenska reformen är betydande. KI har pekat på de negativa effekterna, men har tills vidare avstått från en kvantitativ bedömning pga. av den osäkerhet som råder om vilken omfattning reformen kommer att få.

Med hänsyn taget till de omfattande åtgärder som regeringen vidtagit för att stimulera arbetsutbudet och höja sysselsättningen – jobbskatteavdrag, nystartsjobb, nedsatta socialavgifter för utsatta grupper, mm. – är regeringens bedömning att de negativa effekterna av vårdnadsbidraget mer än väl vägs upp. Trots det medför de norska erfarenheterna att det finns skäl att mycket noga följa utvecklingen i Sverige och vid behov återkomma med åtgärder som motverkar den negativa effekten på arbetsutbudet.

En sådan åtgärd som regeringen nu vidtar är jämställdhetsbonusen. Denna reform syftar till att öka jämställdheten dels genom att öka kvinnors arbetskraftsdeltagande, dels genom att stimulera män att ta ut en större andel av föräldraledigheten. Därigenom förväntas reformen bidra till att eliminera de osakliga löneskillnader som finns mellan män och kvinnor, och därmed också skillnader i livsinkomst. Regeringen avser att noga utvärdera hur väl jämställdhetsbonusens uppfyller sitt syfte och har beredskap att återkomma med förslag både avseende bonusens utformning och bonusens storlek. Detta är en del i regeringens övergripande ambition att fortsätta arbetet med att stärka arbetslinjen.

14 Författningskommentar

14.1 Förslaget till lag om jämställdhetsbonus

1 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om vad som regleras genom lagen och lagens syfte. I syfte att öka jämställdheten mellan småbarnsföräldrar införs stimulansåtgärder av ekonomisk natur, som benämns jämställdhetsbonus. Dessa åtgärder ska öka jämställdheten mellan föräldrarna i två hänseenden; dels vad gäller ansvaret för hem och barn, dels vad gäller att vara aktiv på arbetsmarknaden.

2 §

I denna paragraf föreskrivs att det är Försäkringskassan som handlägger ärenden enligt lagen. Beslut om jämställdhetsbonus enligt lagen fattas av Försäkringskassan.

Enligt 13 och 14 §§ tillgodoförs en förälder jämställdhetsbonus genom kreditering på skattekontot. Åtgärder rörande skattekontot handhas av Skatteverket, vilket regleras i skattebetalningslagen (1997:483).

3 §

I paragrafen regleras vilka personer som ingår i den personkrets som har rätt till jämställdhetsbonus. Gemensamt för dessa personer är att de har en självständig rätt till föräldrapenning enligt 4 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL).

Rätt till jämställdhetsbonus föreligger för de föräldrar som har gemensam vårdnad om ett barn. I de fall en förälder har ensam vårdnad om barnet, saknar den andra föräldern självständig rätt till föräldrapenning. I sådant fall ingår inte någon av föräldrarna i den omfattade personkretsen.

Vid ändrade vårdnadsförhållanden innebär kravet på gemensam vårdnad att i underlaget för beräkning av jämställdhetsbonus ingår endast de föräldrapenningdagar under vilka det har förelegat gemensam vårdnad om barnet. Detta gäller såväl vid prövning enligt 5 § av vilken av föräldrarna som har tagit ut föräldrapenning under flest antal dagar som vid bestämmande av antalet bonusdagar enligt 6 och 7 §§.

Med föräldrar som har gemensam vårdnad om ett barn likställs några andra personer som i likhet med föräldrar med vårdnad om barnet har en s.k. självständig rätt till föräldrapenning. Detta gäller rättslig vårdnadshavare som inte är förälder och som har vård om barnet samt personer som med socialnämndens medgivande har tagit emot ett barn för stadigvarande vård och fostran i syfte att adoptera det. Det ligger i sakens natur att personerna i fråga måste vara två ("föräldrar").

4 §

Jämställdhetsbonusen beräknas på grundval av bl.a. hur föräldrarna fördelar uttaget av föräldrapenning mellan sig. Enligt denna paragraf beaktas vid tillämpning av lagen endast den föräldrapenning som enligt bestämmelserna i 4 kap. 6 § AFL lämnas med belopp motsvarande förälderns sjukpenning eller med belopp enligt grundnivån. Föräldrapenning

på lägstanivån, som kan lämnas under 90 dagar, ingår däremot inte i underlaget för bestämmande av jämställdhetsbonus. Uttaget av föräldrapenning på lägstanivån saknar således betydelse för såväl bedömningen enligt 5 § av vilken av föräldrarna som är berättigad till jämställdhetsbonusen som för beräkningen av bonusen enligt 6–10 §§. När begreppet föräldrapenning används i lagen avses endast föräldrapenning med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning eller med belopp enligt grundnivån.

5 §

I paragrafens *första stycke* regleras vem av föräldrarna eller med dessa enligt 3 § likställda personer som har rätt till jämställdhetsbonus. Jämställdhetsbonus beräknas för varje barn för vilka dess föräldrar har fördelat föräldraledigheten mellan sig. Om det i en familj finns två eller flera barn som kan medföra jämställdhetsbonus beräknas och beslutas en jämställdhetsbonus för respektive barn. Vid flerbarnsfödelse ska dock bonusen beräknas gemensamt för barnen, dvs. endast *en* jämställdhetsbonus lämnas med anledning av föräldrapenninguttaget för dessa barn. Detta gäller för de barn för vilka föräldrapenning beräknas enligt bestämmelserna i 4 kap. 3 § andra stycket AFL.

Det är endast en av föräldrarna som kan vara berättigad till en jämställdhetsbonus som lämnas med anledning av att föräldrarna mellan sig har fördelat föräldraledigheten för ett barn. Jämställdhetsbonusen ska därvid tillfalla den av föräldrarna som vid den tidpunkt per vilken bonusen ska beräknas har varit föräldraledig med föräldrapenning under längst tid, dvs. under flesta antal dagar.

Jämställdhetsbonusen lämnas för kalenderår. Beräkningen av jämställdhetsbonusen för ett kalenderår grundas på hur många dagar föräldrarna har tagit ut föräldrapenning för ett barn för tiden fram till och med utgången av det aktuella kalenderåret. Beräkningen för ett kalenderår är således inte begränsad till de dagar för vilka det har lämnats föräldrapenning under det aktuella året. När jämställdhetsbonus ska beslutas för ett visst kalenderår beaktas nämligen vad som har skett ända från det att föräldrapenning började lämnas för det barnet.

I *andra stycket* finns en specialbestämmelse som reglerar vem som har rätt till jämställdhetsbonusen i de fall föräldrarna har varit föräldralediga med föräldrapenning under lika många dagar. I sådant fall ska jämställdhetsbonusen lämnas till den yngre av föräldrarna.

6 §

Paragrafen innehåller en grundläggande bestämmelse om hur jämställdhetsbonus ska beräknas. Ytterligare bestämmelser om beräkning av jämställdhetsbonus finns i 7–10 §§.

Till grund för beräkning av jämställdhetsbonusen ligger enligt första stycket dels det antal dagar som berättigar till bonus, vilka benämns bonusdagar, dels ett visst penningbelopp per bonusdag, vilket benämns bonusnivån. Den högsta bonusnivån uppgår till 100 kr/dag. Jämställdhetsbonusens belopp utgörs av antalet bonusdagar multiplicerat med bonusnivån. Vilken av föräldrarna som är berättigad till bonusen regleras i 5 §.

Med bonusdagar avses enligt *andra stycket* det antal dagar för vilka den andra föräldern, dvs. den till vilken bonusen inte ska lämnas, har fått föräldrapenning av sådant slag som anges i 4 §. Föräldrapenning som en förälder har fått under de 60 första dagarna utgör dock inte bonusdagar. Vid beräkning av bonusdagar kan dessa första 60 dagar därför ses som en form av ett grundavdrag. Dessa dagar motsvarar det antal dagar för vilka en förälder enligt 4 kap. 3 § sjätte stycket AFL inte kan avstå rätt att uppbära föräldrapenning till förmån för den andra föräldern, de s.k. reserverade 60 dagarna. I övrigt utgörs bonusdagarna av samma slags dagar som enligt 5 § läggs till grund för bedömningen av vilken av föräldrarna som är berättigad till bonusen fast med den skillnaden att det nu rör sig om de dagar för vilka föräldrapenning har lämnats till den förälder som inte är berättigad till jämställdhetsbonusen. Detta innebär att i bonusdagarna ingår endast de dagar för vilka det har lämnats föräldrapenning på sjukpenning- eller grundnivån.

7 §

I denna paragraf finns ytterligare bestämmelser om hur bonusdagarna för jämställdhetsbonusen beräknas. I *första stycket* finns bestämmelser om beräkning av bonusdagar, när bonus ska bestämmas för ett kalenderår. Denna beräkning görs, som anges i 6 §, med utgångspunkt endast från de dagar för vilka föräldrapenning har lämnats till den förälder som har fått föräldrapenning under längst antal dagar. Vid denna bedömning beaktas det för föräldern sammanlagda uttaget av föräldrapenning, som hänför sig till samma barn med bortseende från föräldrapenning för de 60 s.k. reserverade dagarna. Bonusdagarna ska beräknas separat för de månader under vilka de har infallit. Från det antal bonusdagar som anges i 6 § avräknas det antal bonusdagar för vilka Försäkringskassan har beslutat om jämställdhetsbonus för tidigare kalenderår. Det är endast antalet ”konsumerade” bonusdagar som avräknas. De faktiska bonusdagar som har genererat jämställdhetsbonus för ett tidigare kalenderår kan i de fall det tidigare har varit den andra föräldern som har varit berättigad till bonus ha infallit under en annan tidsperiod än den mot vilken antalet dagar avräknas. Detta antal dagar avräknas nämligen mot de bonusdagar som har infallit först av de sammanlagda bonusdagarna som föreligger vid beräkning av bonus för det aktuella kalenderåret (se vidare i bilagan med beräkningsexempel).

Det antal dagar som återstår efter ovannämnda beräkningsåtgärder utgör de bonusdagar som ingår i underlaget för jämställdhetsbonus för det aktuella kalenderåret. För att erhålla jämställdhetsbonusens belopp för det aktuella året multipliceras dessa dagar med bonusnivån, vilken beräknas enligt bestämmelserna i 8 §.

I *andra stycket* finns en kompletterande bestämmelse för de fall att föräldrarna har tagit ut föräldrapenning under lika många dagar. Som föreskrivs i 5 § andra stycket ska i de där angivna fallen jämställdhetsbonusen lämnas till den yngre av föräldrarna. En konsekvens av det blir att beräkningen av bonusdagar enligt första stycket förevarande paragraf ska göras med ledning av den föräldrapenning som har tagits ut av den äldre av föräldrarna.

8 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om hur bonusnivån ska beräknas.

Bonusnivån ska enligt *första stycket* beräknas med ledning av den berättigade förälderns arbetsinkomster. Vad som utgör arbetsinkomst regleras i 65 kap. 9 a § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229). Det ankommer enligt 12 § på föräldern att visa eller lämna uppgifter om sina arbetsinkomster i samband med att han eller hon ansöker om jämställdhetsbonus. Den månatliga arbetsinkomsten ska räknas om till en genomsnittlig dagsinkomst för att sedan kunna läggas till grund för beräkning av bonusnivån. Omräkningen till dagsinkomst ska göras separat för varje kalendermånad under vilken det har infallit bonusdagar. Vid denna omräkning ska den månatliga inkomsten delas med det antal dagar för vilka föräldern inte har tagit ut sådan föräldrapenning som avses i 4 §. Vilka dagar som utgör faktiska arbetsdagar ska inte beaktas i detta sammanhang. Bonusnivån, som beräknas separat för varje månad, uppgår därefter till hälften av denna dagsinkomst, dock högst 100 kronor per bonusdag.

Enligt *andra stycket* ska vid bestämmande av bonusnivån studiemedel likställas med arbetsinkomst. Detta gäller såväl studielån som studiebidrag, vilket framgår av 3 kap. 1 § studiestödslagen (1999:1395). Studiemedlen ska vid omräkning till månadsbelopp hänföras till den studieperiod de avser.

9 §

I paragrafen anges hur jämställdhetsbonusens totalbelopp för ett kalenderår beräknas. De bonusdagar som har erhållits vid beräkning enligt 7 § fördelas på de månader de hänför sig till för att man ska kunna beräkna bonusnivån månad för månad. Efter summering av jämställdhetsbonus för respektive månad erhålls bonusens årsbelopp, vilket avrundas till närmaste hundratal kronor.

10 §

I *första stycket* finns bestämmelser om hur antalet dagar ska beräknas när det har lämnats föräldrapenning med kvotdel. De dagar för vilka det har lämnats föräldrapenning med kvotdel ska räknas om så att de motsvarar dagar med hel föräldrapenning, s.k. nettodagar.

I *andra stycket* finns bestämmelser om den provningsram som gäller för beräkning av jämställdhetsbonus. Detta innebär att de föräldrapeningdagar som har infallit efter det årsskifte som föregår den tidpunkt en ansökan senast ska göras, inte kan beaktas. Vad gäller de dagar som infaller före detta årsskifte måste dessutom föräldrapenning för dessa ha betalats ut senast den 31 januari året efter det år ansökan avser. Om föräldrapenning har lämnats senare, t.ex. med anledning av en sen begäran om föräldrapenning, ska motsvarande dagar inte beaktas. Inkommer en ansökan för det påföljande kalenderåret får dessa dagar då beaktas i stället. En jämställdhetsbonus ska således inte räknas om med anledning av omständigheter som inträffar efter nämnda tidpunkt.

11 §

Enligt *första stycket* ska den som vill ha jämställdhetsbonus ansöka om detta hos Försäkringskassan senast den 1 mars året efter det år ansökan

avser. Inkommer en ansökan senare kan jämställdhetsbonus inte beviljas för avsett kalenderår.

Den omständigheten att en förälder inte har ansökt om jämställdhetsbonus för ett tidigare år kan enligt *andra stycket* inte föranleda motsvarande högre bonus vid ansökan för ett senare år. Vid beräkningen av de bonusdagar som ska ligga till grund för jämställdhetsbonus för ett kalenderår ska därför avräknas även ett antal dagar motsvarande de bonusdagar som rätteligen skulle ha legat till grund för ett beslut om jämställdhetsbonus för ett tidigare kalenderår.

Genom hänvisningen i *tredje stycket* till lagen (2004:115) om självbetjäningstjänster via Internet inom socialförsäkringens administration blir det möjligt för en förälder att använda sig av elektronisk ansökan om jämställdhetsbonus. Detta förutsätter dock att Försäkringskassan tillhandahåller denna tjänst.

12 §

I *första stycket* finns en bestämmelse om att den som ansöker om jämställdhetsbonus ska styrka sina arbetsinkomster, om han eller hon har inkomst av anställning, eller lämna en uppgift om sina arbetsinkomster, om han eller hon har inkomst av annat förvärvsarbete än anställning. Den som har inkomst av anställning ska styrka sina arbetsinkomster med någon form av skriftlig dokumentation, varvid det i första hand bör vara lönebesked som kommer ifråga. Ett intyg från en arbetsgivare kan också godtas om det innehåller erforderliga uppgifter. Av dokumentationen ska framgå vilken tid arbetsinkomsten avser. Vad som utgör arbetsinkomst regleras i 65 kap. 9 a § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229).

Den som har inkomst av annat förvärvsarbete än anställning ska lämna skriftlig uppgift om sina arbetsinkomster. För dessa kategorier kan det vara svårt att beräkna denna inkomst på månadsbasis. Det ges därför en möjlighet för dem som har inkomst av annat förvärvsarbete än anställning att som månatlig inkomst använda sig av årsinkomsten. Såsom månadsinkomst får därför uppges en tolfedel av årsinkomsten.

Enligt *andra stycket* ska inkomstuppgifterna avse de månader under vilka det har infallit bonusdagar, som kan läggas till grund för jämställdhetsbonus. Detta innebär att det av dessa uppgifter ska framgå att föräldern har fått arbetsinkomst för den aktuella tiden. Av en försäkran om arbetsinkomst i form av inkomst av annat förvärvsarbete än anställning ska framgå hur stor arbetsinkomst föräldern har fått för den aktuella tiden. Den som har inkomst av näringsverksamhet får som månadsinkomst ange en tolfedel av årsinkomsten.

Vidare ska enligt *tredje stycket* en sökande som har studiemedel för månader under vilka det har infallit bonusdagar styrka detta. Den som har studiemedel ska således visa dels till vilket belopp dessa uppgår, dels vilken studietid de avser. Enligt 8 § andra stycket likställs nämligen studiemedel med arbetsinkomst, när bonusnivån bestäms.

13 §

I denna paragraf finns bestämmelser om hur jämställdhetsbonusen ska tillgodoföras den förälder som är berättigad till bonus. Enligt *första stycket* sker detta inte genom någon kontant utbetalning utan genom en

kreditering på föräldrarnas skattekonto, varvid jämställdhetsbonusen tillgodoförs som preliminär skatt, vilken avräknas mot föräldrarnas slutliga skatt. Det är Skatteverket som ombesörjer dessa åtgärder på grundval av de uppgifter som Försäkringskassan enligt *andra stycket* ska lämna till Skatteverket. De uppgifter som behövs för krediteringen och avräkningen ska lämnas till Skatteverket senast den 1 maj året efter det kalenderår som bonusen avser.

14 §

I denna paragraf regleras hur jämställdhetsbonus tillgodoförs när jämställdhetsbonus har fastställts genom Försäkringskassans omprövningsbeslut eller av allmän förvaltningsdomstol. Bestämmelserna i denna paragraf avser inte bonusbelopp som har fastställts vid den årliga beräkningen enligt 9 §. Sådana belopp tillgodoförs nämligen enligt 13 § första stycket, medan själva tilläggsbeloppet tillgodoförs enligt förevarande paragraf. Har Försäkringskassan vid den ordinarie årliga beräkningen beslutat att jämställdhetsbonus inte ska lämnas hanteras bonusbelopp som senare beslutas vid omprövning eller av domstol som tilläggsbelopp som hanteras enligt denna paragraf. Förslaget har utvecklats närmare i avsnitt 8.

15 §

I *första stycket* finns bestämmelser om återkrav av jämställdhetsbonus som har tillgodoförts felaktigt eller med för högt belopp. Eftergift av sådant återkrav kan ske helt eller delvis. Detta motsvarar i princip vad som gäller inom socialförsäkringen. Förslaget har utvecklats i avsnitt 9.

Bestämmelserna i *andra stycket* innebär att bestämmelserna om ränta i 20 kap. 4 b–4 d AFL ska tillämpas vid återkrav av jämställdhetsbonus.

16 §

I paragrafen anges att vissa bestämmelser i AFL ska tillämpas på jämställdhetsbonus. Förslaget har närmare utvecklats i avsnitt 9.

17 §

Genom bestämmelsen i denna paragraf får Försäkringskassan möjlighet att fatta beslut genom automatiserad behandling. Bestämmelsen har sin motsvarighet i 13 kap. 5 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension.

14.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:000) om ändring i sekretesslagen (1980:100)

7 kap.

7 §

I *första stycket* görs den ändringen att tillämpningsområdet för denna sekretessbestämmelse utvidgas till att avse även ärenden om jämställdhetsbonus. Detta innebär att det kommer att gälla samma sekretesskydd för uppgifter i ärenden om jämställdhetsbonus hos Försäkringskassan som i ärenden om socialförsäkringsförmåner, dvs. även ärenden rörande föräldrappening.

14.3 Förslaget till lag om ändring i skattebetalningslagen
(1997:483)

11 kap.

14 §

Bestämmelserna i *andra stycket* ändras på så sätt att jämställdhetsbonus som har krediterats den skattskyldiges skattekonto enligt lagen (2008:000) om jämställdhetsbonus tas upp i förteckningen över vilka belopp som Skatteverket ska dra av från den slutliga skatten innan avstämning görs av skattekontot. Detta innebär att jämställdhetsbonusen ska hanteras på motsvarande sätt som preliminär skatt.

Beräkningsexempel

Bilaga 1

Exempel 1) Mamman tar ut föräldrapenning först och därefter är det till störst del pappan som tar ut föräldrapenning

Sammanställning för år 1		Ackumulerad föräldrapenning	föräldrapenning		Antal bonusdagar
			jan-nov	nov-dec	
Antal nettodagar	Mamma	200	200		0 (44-60)
	Pappa	44		44	

År 1

Vid varje års slut sammanställs de uppgifter som behövs för beräkning av bonus. Inledningsvis görs en kontroll om bonus överhuvudtaget är aktuell. För att få bonus måste bägge föräldrarna ha tagit ut fler än sina 60 reserverade dagar. I exempel 1 uppfylls inte detta kriterium år 1 och därmed blir det inte någon bonus det aktuella året.

Sammanställning för år 2		Uttag fp från år 1	Ackumulerad föräldrapenning	januari		februari		mars		Summa bonusdagar
				föräldrapenning	bonusdagar	föräldrapenning	bonusdagar	föräldrapenning	bonusdagar	
Antal nettodagar	Mamma	200	210		14 (44+30-60)		30	10	1	45 (14+30+1)
	Pappa	44	105	30		30		1		
Arbetsinkomst per månad	Mamma			20 000		20 000		13 333		
	Pappa							24 167		

År 2

Vid årets slut har mamman sammanlagt tagit ut föräldrapenning under flest dagar (210 dagar jämfört med 105) vilket innebär att det är hon som har rätt till bonus varje enskild månad. Dessa dagar har uppkommit genom pappans uttag av föräldrapenning under januari, februari och mars. I januari blir det endast 14 bonusdagar eftersom 16 av de 30 dagarna, utgör hans sista reserverade dagar. Därefter motsvarar bonusdagarna samma antal dagar som är uttagna av pappan respektive månad. Mamman har för de månader bonusdagar föreligger en arbetsinkomst som överstiger 200 kronor per dag. Detta innebär att bonus utgår på högsta nivå (100 kronor), dvs. ingen reducering av bonusnivån görs.

Bonusdagar år 2 45 (14+30+1)

Bonusbelopp år 2 4 500 (45*100)

Sammanfattningsvis kommer mamman i detta fall få en kreditering på skattekontot med 4 500 kronor för år 2.

Exempel 2) Första året tar endast mamman ut föräldrapenning och andra året delar de varje månad

I detta exempel börjar mamman att ta ut föräldrapenning, året därpå tar mamman och pappan ut lika mycket föräldrapenning.

Sammanställning för år 1		Ackumulerade	
		föräldrapenning	bonusdagar
Antal nettodagar	Mamma Pappa	225	0

År 1

Vid varje års slut sammanställs de uppgifter som behövs för beräkning av bonus. Inledningsvis görs en kontroll om bonus överhuvudtaget är aktuell. För att få bonus måste bägge föräldrarna ha tagit ut mer än sina 60 reserverade dagar. I exempel 1 uppfylls inte detta kriterium år 1 och därmed blir det ingen bonus det aktuella året.

Sammanställning för år 2		Uttag fp från år 1	Ackumulerad föräldrapenning (fp)	januari		februari		mars		april		maj		Summa bonusdagar
				fp	bonusdagar	fp	bonusdagar	fp	bonusdagar	fp	bonusdagar	fp	bonusdagar	
Antal nettodagar	Mamma Pappa	225 0	300 75	15 15	0 (15-60)	15 15	0 (30-60)	15 15	0 (45-60)	15 15	0 (60-60)	15 15	15 (75-60)	15
Arbetsinkomst per månad	Mamma Pappa											10 000 12 500		

År 2

Vid årets slut har mamman sammanlagt tagit ut föräldrapenning under flest antal dagar (300 dagar jämfört med 75). Detta innebär att det är mamman som har rätt till eventuell bonus varje enskild månad. Bonusdagarna har uppkommit genom pappans uttag av föräldrapenning under maj. Det är först i maj han har tagit ut fler dagar än sina 60 reserverade dagar. I maj månad, dvs. den månad som bonus uppkommit, har mamman haft en arbetsinkomst över 200 kronor per dag. Detta innebär att bonus utgår på högsta nivå, dvs. ingen reducering av bonusnivån görs.

Bonusdagar år 2 15
 Bonusbelopp år 2 1 500 (15*100)

Sammanfattningsvis kommer mamman i detta fall att få en kreditering på skattekontot motsvarande 1 500 kronor för år 2.

Oavsett på vilket sätt de 15 nettodagarna har tagits ut genom halva dagar, hela dagar varannan dag eller ¼ dag i 15 dagar och ¾ dag i 15 dagar kommer resultatet bli detsamma eftersom det är nettodagar som ligger till grund för beräkningen.

Exempel 3) Mamman tar ut föräldrapenning först och därefter är det till störst del pappan som tar ut föräldrapenning medan mamman är delvis arbetslös vilket ger en mycket låg inkomst från arbete

Eftersom ingen rätt till bonus förelåg år 1 presenteras enbart det sammanlagda föräldrapenninguttaget för år 1 medan uttaget år 2 presenteras mer detaljerat.

Sammanställning för år 2		Uttag fp från år 1	Ackumulerad föräldrapenning	januari		februari	
				föräldrap.	bonusdagar	föräldrap.	bonusdagar
Antal nettodagar	Mamma Pappa	200 44	200 99		14 (44+30-60)		25
Arbetsinkomst per månad	Mamma Pappa			2 400		4 000	

Bonus för januari	inkomstkrav	dagsinkomst	bonusnivå	bonusdagar	bonusbelopp
januari (beräkning)	200	77 (=2 400/31)	39 (=77/2)	14	546 (=39*14)

Bonus för februari	inkomstkrav	dagsinkomst	bonusnivå	bonusdagar	bonusbelopp
Mamman (beräkning)	200	143 (=4 000/28)	71 (=143/2)	25	1 775 (=71*25)

Totalt detta år får mamman en bonus på 2 300 kronor (546+1 775=2 321, vilket avrundas till närmsta hundratal).

År 2

Vid årets slut har mamman sammanlagt tagit ut föräldrapenning flest antal dagar (200 dagar jämfört med 99). Detta innebär att det är mamman som har rätt till eventuell bonus varje enskild månad. Bonusdagarna har uppkommit genom pappans uttag av föräldrapenning under januari och februari. I januari blir det endast 14 bonusdagar eftersom 16 av de 30 dagarna, utgör hans sista reserverade dagar. Eftersom inkomsten understiger 6 000 kronor i månaden bör en dagsinkomst beräknas. Denna beräknas genom att månadsinkomsten delas med antalet dagar som den arbetande föräldern inte har tagit ut föräldrapenning under månaden. I både januari och februari har mamman inte tagit ut föräldrapenning, dvs. arbetsinkomsten ska delas med 31 resp. 28. Det framkommer då att arbetsinkomsten understiger de 200 kronor per dag som behövs för högsta bonusnivå (januari 77 kronor per dag, februari 143 kronor per dag). Detta leder till att bonusnivå och bonusbelopp måste beräknas för varje enskild månad. Bonusnivån räknas som halva dagsinkomsten i de fall arbetsinkomsten understiger 200 kronor per dag, dvs. januari 77/2 och februari 143/2. Därefter räknas den totala bonusen ut för år 2 genom att bonusnivån multipliceras med antalet bonusdagar och summera alla aktuella månader.

Sammanfattningsvis kommer mamman i detta fall att få en kreditering på skattekontot med 2 300 kronor för år 2.

Exempel 4) Mamman får bonus det första året och pappan året därpå.

År 1) Mamman tar ut mest föräldrapenning

	Mamma			Pappa		
	fp, enl. SGI	fp, lägsta nivå	arbetsinkomst	fp, enl. SGI	fp, lägsta nivå	arbetsinkomst
jan						
feb						
mars						
april						
maj	28					25 000
juni	26					25 000
juli	30					25 000
aug	28					25 000
sept	28					25 000
okt	10		20 000	20		16 000
nov			20 000	30		
dec			6 200	20		
Ack år 1	150			70		

År 1 har mamman tagit ut flest antal dagar (150) dvs. hon har rätt till bonus.

Pappans dagar utgör beräkningsunderlaget, det är de 10 sista dagarna som är bonusdagar (70-60).

I december är inkomstkravet för mamman 6 200 (31*200), vilket hon uppfyller.

Detta innebär högsta bonusnivå alla dagar. Bonus 1 000 kronor (10*100).

År 2) Pappan tar ut mest föräldrapenning

	Mamma			Pappa		
	fp, enl. SGI	fp, lägsta nivå	arbetsinkomst	fp, enl. SGI	fp, lägsta nivå	arbetsinkomst
jan			20 000	18	10	
feb			20 000	16	10	
mars			20 000	18	10	
april			20 000	18	10	
maj			20 000	18	10	
juni			20 000	18	10	
juli			20 000	18	10	
aug			20 000	12	10	6 000
sept			17 000	4		22 000
okt			20 000			25 000
nov			20 000			25 000
dec			20 000			25 000
År 2				140		
Ack år 2	150			210		

År 2 har pappan tagit ut 140 dagar, ackumulerat har han tagit ut mest föräldrapenning (210) dvs. han är den som har rätt till eventuell bonus.

Mammans uttagna dagar som hon tog ut år 1 utgör beräkningsunderlaget, från dessa dras först de 60 reserverade dagarna och därefter de 10 bonusdagarna från föregående år.

Antalet bonusdagar är 80 (150-60-10).

Inkomstjämförelse görs för de månader som dessa 80 dagar är uttagna.

De dagar då inkomstkravet måste uppfyllas är juli-okt år 1. (Detta blir fallet eftersom de 60 reserverade dagarna togs ut först under maj till juli. Därefter, i juli månad, läggs de 10 bonusdagarna från föregående år).

Inkomstkravet för juli-sept är 200 kronor för månadens alla dagar.

För oktober är däremot inkomstkravet 2 200 (200*(31-20)) eftersom pappan tog ut 20 dagar med fp denna månad.

Inkomstkravet uppfylls varje månad och bonusen blir 8 000 kronor (80*100).

Lagförslag i departementspromemorian Jämställdhetsbonus - Familjepolitisk reform (Ds 2007:50)

1.1 Förslag till lag om jämställdhetsbonus

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om stimulansåtgärder för att öka jämställdheten när det gäller föräldraledighet och på arbetsmarknaden (*jämställdhetsbonus*).

2 § Försäkringskassan handlägger ärenden enligt denna lag.

3 § Lagen tillämpas på föräldrar som har gemensam vårdnad om ett barn.

Med föräldrar som har gemensam vårdnad likställs personer som avses i 4 kap. 2 § första stycket a och b lagen (1962:381) om allmän försäkring.

4 § Vid tillämpning av denna lag beaktas endast föräldrapenning som enligt 4 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring har lämnats med belopp motsvarande föräldrarnas sjukpenning eller med belopp enligt grundnivån.

Berättigad till jämställdhetsbonus

5 § Jämställdhetsbonus lämnas till den av ett barns föräldrar (*berättigade föräldern*) som när bonusen beräknas sammantaget för detta barn har varit föräldraledig med föräldrapenning under flest antal dagar. Vid flerbarnsfödelse lämnas bonus gemensamt för barn som avses i 4 kap. 3 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring. Bonusen lämnas för kalenderår men beräknas för månad enligt 6–10 §§.

Har föräldrarna varit föräldralediga med föräldrapenning under lika många dagar, lämnas jämställdhetsbonus till den yngre av föräldrarna.

Beräkning av jämställdhetsbonus

6 § Jämställdhetsbonus lämnas med högst 100 kronor per dag (bonusnivån) för de dagar (bonusdagar) för vilka jämställdhetsbonus

ska lämnas. Med bonusdagar avses, med undantag för de 60 första dagarna, de dagar för vilka det har lämnats föräldrapenning till den förälder som har varit föräldraledig med föräldrapenning under lägst antal dagar.

Beräkning av antalet bonusdagar inför årsavstämning

7 § Vid beräkning av jämställdhetsbonus för ett kalenderår ska från det ackumulerade antalet bonusdagar efter att de har beräknats på det sätt som anges i 6 § andra stycket avräknas det antal bonusdagar som det för tidigare kalenderår har lämnats jämställdhetsbonus. Sistnämnda dagar ska därvid anses ha infallit i början av den tidsperiod under vilken bonusdagarna har infallit. Vad som därefter återstår utgör de bonusdagar som ska läggas till grund för beräkning av jämställdhetsbonus för det aktuella kalenderåret. Dessa ska vid tillämpning av 8 § första stycket hänföras till de månader under vilka de har infallit.

Om antalet dagar med föräldrapenning fördelar sig lika på föräldrarna, tillämpas vad som föreskrivs i 6 § andra stycket på de dagar för vilka det har lämnats föräldrapenning till den äldre av föräldrarna.

Beräkning av bonusnivån

8 § Bonusnivån beräknas för varje månad med ledning av den berättigade förälderns månatliga inkomster för den tid som det har infallit bonusdagar. Detta gäller endast sådana inkomster som till sin karaktär utgör arbetsinkomst enligt 65 kap. 9 a § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229). Vid denna beräkning ska arbetsinkomsten för varje månad under vilken det föreligger bonusdagar som berättigar till bonus för det aktuella kalenderåret räknas om till en dagsinkomst genom att den delas med det antal nettodagar enligt 10 § för vilka föräldern inte har tagit ut föräldrapenning. Bonusnivån uppgår därefter för varje månad till hälften av dagsinkomsten, dock högst 100 kronor per bonusdag.

Om den berättigade föräldern har studiemedel för tid under vilken det har infallit bonusdagar ska studiemedlen likställas med arbetsinkomst när bonusnivån bestäms. Studiemedlen ska beräknas per månad, innan beräkning görs enligt första stycket.

Beräkning av jämställdhetsbonusens årsbelopp

9 § Jämställdhetsbonusen för ett kalenderår beräknas på så sätt att antalet bonusdagar enligt 7 § för respektive månad multipliceras med bonusnivån enligt 8 § för samma månad. Den jämställdhetsbonus som

ska lämnas för kalenderåret uppgår därefter till summan av dessa månadsbelopp. Detta belopp ska avrundas till närmaste hundratal kronor.

Nettodagsberäkning

10 § Vid beräkning av nettodagar ska antalet dagar för vilka föräldrapenning har lämnats med kvotdel enligt 4 kap. 7 § lagen (1962:381) om allmän försäkring räknas om så att de för respektive månad motsvarar antal dagar med hel föräldrapenning.

Ansökan, m.m.

11 § Den som vill ha jämställdhetsbonus ska skriftligen ansöka om detta hos Försäkringskassan. Ansökan, som ska vara egenhändigt undertecknad, ska ha kommit in till Försäkringskassan senast den 1 mars året efter det år ansökan avser.

Har ansökan enligt första stycket inte lämnats för ett tidigare kalenderår, ska vid beräkning enligt 7 § första stycket avdrag göras även för de bonusdagar som tidigare skulle ha lagts till grund för jämställdhetsbonus, om ansökan hade lämnats.

12 § Den som ansöker om jämställdhetsbonus ska med lönebesked eller med annan skriftlig dokumentation styrka sina månatliga arbetsinkomster, om han eller hon har inkomst av anställning. Sökanden som har inkomst av annat förvärvsarbete än anställning ska lämna skriftlig uppgift om sina månatliga arbetsinkomster.

Inkomstuppeffterna enligt första stycket ska avse de månader som det har infallit bonusdagar.

Den som ansöker om jämställdhetsbonus och som har studiemedel för de månader som det har infallit bonusdagar ska styrka förekomsten av sådana medel.

Hur jämställdhetsbonus tillgodoförs

13 § Jämställdhetsbonus som har beslutats vid årlig beräkning enligt 9 § får tillgodoföras den berättigade föräldern genom att Skatteverket krediterar ett motsvarande belopp på skattekonto som har upprättats för denne enligt 3 kap. 5 § första stycket skattebetalningslagen (1997:483).

Försäkringskassan ska för det kalenderår för vilket jämställdhetsbonus har beslutats lämna uppgifter om bonusens årsbelopp och de personuppgifter som behövs för krediteringen till Skatteverket den 1 maj året därpå.

Övriga bestämmelser

14 § För jämställdhetsbonus gäller i tillämpliga delar följande bestämmelser i lagen (1962:381) om allmän försäkring:

- 20 kap. 3 § tredje stycket och 4 § om indragning och återbetalning,
- 20 kap. 4 b–4 d §§ om ränta,
- 20 kap. 8 och 9 §§ om uppgiftsskyldighet m.m.,
- 20 kap. 10 och 10 a §§ om omprövning och ändring, och
- 20 kap. 11–13 §§ om överklagande.

15 § Beslut enligt denna lag får fattas genom automatiserad behandling av Försäkringskassan när skälen för beslutet får utelämnas enligt 20 § första stycket 1 förvaltningslagen (1986:223).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008 och tillämpas på föräldrapenning som lämnas för barn som är födda efter den 30 juni 2008.

1.2 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 7 § sekretesslagen (1980:100)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

7 §²

Sekretess gäller hos Försäkringskassan, Premiepensionsmyndigheten och domstol i ärende enligt lagstiftningen om allmän försäkring, allmän pension, arbetsskadeförsäkring eller handikappersättning och vårdbidrag eller om annan jämförbar ekonomisk förmån för enskild, eller om läkarvårdsersättning, ersättning för sjukgymnastik eller särskild sjukförsäkringsavgift, för uppgift om någons hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör eller någon honom eller henne närstående lider men om uppgiften röjs. Samma sekretess gäller hos annan myndighet på vilken det ankommer att handlägga ärende enligt lagstiftning som nu har nämnts. I fråga om myndighet som anges i 8 § gäller dock bestämmelserna där.

Sekretess gäller hos Försäkringskassan, Premiepensionsmyndigheten och domstol i ärende enligt lagstiftningen om allmän försäkring, allmän pension, arbetsskadeförsäkring eller handikappersättning och vårdbidrag eller om annan jämförbar ekonomisk förmån för enskild, eller om läkarvårdsersättning, ersättning för sjukgymnastik eller särskild sjukförsäkringsavgift, *eller i ärenden enligt lagen (2008:000) om jämställdhetsbonus*, för uppgift om någons hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör eller någon honom eller henne närstående lider men om uppgiften röjs. Samma sekretess gäller hos annan myndighet på vilken det ankommer att handlägga ärende enligt lagstiftning som nu har nämnts. I fråga om myndighet som anges i 8 § gäller dock bestämmelserna där.

Sekretess enligt första stycket gäller också i förhållande till en vård- eller behandlingsbehövande själv i fråga om uppgift om hans hälsotillstånd, om det med hänsyn till ändamålet med vården eller behandlingen är av synnerlig vikt att uppgiften inte lämnas till honom.

¹ Lagen omtryckt 1992:1474.

² Senaste lydelse 2004:1246.

Sekretess gäller hos myndighet som avses i första stycket för anmälan eller annan utsaga av enskild om någons hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att fara uppkommer för att den som har gjort anmälan eller avgivit utsagan eller någon honom närstående utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i lagstiftningen om allmän försäkring, allmän pension, handikappersättning och vårdbidrag, sjuklön eller särskild sjukförsäkringsavgift.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år eller, i fall som avses i tredje stycket, i högst femtio år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

1.3 Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 14 § skattebetalningslagen (1997:483) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

14 §³

Sedan den slutliga skatten har bestämts *skall* Skatteverket göra en avstämning av skattekontot.

Innan avstämning görs skall Skatteverket

1. från den slutliga skatten göra avdrag för

a) debiterad F-skatt och särskild A-skatt,

b) avdragen A-skatt,

c) A-skatt som *skall* betalas på grund av beslut enligt 12 kap. 1 § andra stycket,

d) skatt som överförts från stat med vilken Sverige har ingått överenskommelse om uppbörd och överföring av skatt,

e) skatt som betalats enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller enligt lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. för den tid under beskattningsåret då den skattskyldige varit obegränsat skattskyldig i Sverige,

f) skatt som avser sådana återbetalningar som *skall* göras enligt rådets direktiv 2003/48/EG av den 3 juni 2003 om beskattning av inkomster från sparande i form

Sedan den slutliga skatten har bestämts *ska* Skatteverket göra en avstämning av skattekontot.

Innan avstämning görs ska Skatteverket

1. från den slutliga skatten göra avdrag för

a) debiterad F-skatt och särskild A-skatt,

b) avdragen A-skatt,

c) A-skatt som *ska* betalas på grund av beslut enligt 12 kap. 1 § andra stycket,

d) skatt som överförts från stat med vilken Sverige har ingått överenskommelse om uppbörd och överföring av skatt,

e) skatt som betalats enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller enligt lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl. för den tid under beskattningsåret då den skattskyldige varit obegränsat skattskyldig i Sverige,

f) skatt som avser sådana återbetalningar som *ska* göras enligt rådets direktiv 2003/48/EG av den 3 juni 2003 om beskattning av inkomster från sparande i form

³ Senaste lydelse 2005:345.

av räntebetalningar,

av räntebetalningar,

*g) jämställdhetsbonus enligt lagen
(2008:000) om jämställdhetsbonus.*

2. till den slutliga skatten lägga

a) skatt som betalats tillbaka enligt 18 kap. 3 § första stycket,

b) skatt som överförts till en annan stat enligt 18 kap. 5 § första stycket, och

c) skattetillägg och förseningsavgift enligt taxeringslagen (1990:324).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

Förteckning över remissinstanser som avgett yttrande över departementspromemorian Jämställdhetsbonus – Familjepolitisk reform (Ds 2007:50)

Kammarrätten i Jönköping, Länsrätten i Stockholms län, Domstolsverket, Datainspektionen, Försäkringskassan, Skatteverket, Statskontoret, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Jämställdhetsombudsmannen (JO), Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU), Sveriges Kommuner och Landsting, Svenskt Näringsliv, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Landsorganisationen i Sverige (LO)